

VASÁRNAP

Szabadság
Sunday Magazine

Az amerikai szív,

az amerikai lélek most írja remekbe az amerikai nagyság hőskölteményét. Harminchárom millió dollár kell az éhező európai gyermekek talpra segítéséhez és ezt a rengeteg pénzt dolláronként, centenként most adja össze Amerika népe. És hádsorba állnak a dollárok, a centek, hivat vernek az óceán vize fölé és megindulnak a bedőlő falu, hideg, megtépett európai kunyhók felé, hogy új lobogásra szítsák az élet gyertyájának már-már kihunyóban lévő lángját.

A háborús romlás sziklái alatt mindenfelé bezuzott fejű gyerekek nyöszörögnek. Kicsi szájukon kihabzik a szenvedések kintja, kicsi testükben ott tüzel a fájdalom, hogy nincs mit enniük, nincs ruhájuk. Már talán nincs is könnyűjök, hiszen már mindet elsírták, talán már panaszkodni se tudnak, hiszen éveken át zokogtak, - anélkül, hogy valaki is meghallotta volna a szavukat. Rájuk szakadt a magukra maradtóság, a fekete kétségbeesés éjféle és ime, — az utolsó pillanatban Amerika felől fehér galamb röpköd fel és viszi a csőrében a dollárt, hogy megmenekedhessék az élet számára három és félmillió letaposott, megkínzott, gyalázatosan meghajszolt kis ember.

Amerika története a csodák története és nincs ennek a történetnek egyetlen fejezete, melyben ne az amerikai nagyság márványba faragott, arannyal kivert szobrát kellene látnunk. Gigászok pörölyét forgatja Uncle Sam és nemcsak az izma az óriások izma, de a szíve is az. A felhőkarcolóktól a prairiek végtelenségéig minden, ami ebből a földből a jólét buzáját érlelte ki, az amerikai erőről, az amerikai hozzáértésről mond hős költeményt — s akár milyen hatalmasak is ennek az eposznak a strófái, akár milyen harsogva zengjenek is ki belőlük a nagyság jámbusai, kevés strófája van, amely szebb, meghatóbb, szívhezszólbóbb lenne, mint az éhező európai gyermekek érdekében kezdett akció dolga.

És sokasodnak, egyre sokasodnak a dollárok, a centek. Halomba állnak és mennek, rohannak a tengerentútra, hogy a hóna alá nyulhassanak három s fél millió éhező, apró európai gyerekeknek, magukhoz ölelhessék őket és kenyeret adhassanak a szájukba, ruhát didergő, fázó testecskéjükre. A háború szele hajtotta ki a békés, boldog házfödél alól a nincstelenség utszélére azt a három s fél millió gyermeket és Amerikának legszebb, legigazabb hőstette éppen az lesz, hogy vissza tudja majd adni az életnek, az élet örömeinek s az élet reményeinek ezt a három s félmillió apró emberkét.

Unalmas nagyon

a számok birodalma egynémely embereknek. Szinte irtóznak a számoktól, amelyeknek szürke sorozatában szerintük elvesz az élet szépsége, elvesz a poézis, elvesz az emóció.

Pedig ha mélyebben tekintenének a dolgok mélyére, rájönnének arra, hogy ezek a számsorok beszédes számsorok, hogy a számokban energia lakik, amely alkotni tud.

Az, aki szürke számsorok nélkül akarja irányítani a maga életét, hamarosan rá fog jönni arra, hogy az életfolyamata annak az automobilnak az utjához hasonlít, amely automobilnak az utjához hasonlít, amely automobilnak a fékje, a kormányrudja eltörött.

Az életünknek szabályozó fékjét, kormányrudját adják ezek a számsorok, amelyek nélkül az egész életünk csak célnélküli rohanás a sötétségbe, a bizonytalanságba.

A modern idők rohanásában csak az nem veszíti el a helyes irányt, a helyes iramot, aki belemélyed kissé a saját körülményeinek, anyagi helyzetének, kilátásainak számsoraiba és azoknak a jelképével, a ceruzával kormányozza a maga életét.

A ceruza a nagy szabályozó, a kicsi, de annál nagyszerűbb zsilip, a kicsi, de annál erősebb szelep, amely féken tartja a saját lelkünknek tultengő áradatait, a saját kívánságainknak tulfeszített göznyomását.

A ceruza, a számsoroknak, a szürke számtömegeknek ez a kicsike megteremtője energiaforrása az életünket szabályozó erőknél és mint ilyen kétszeresen megbecsülendő, ha az életben érvényesülni, ha előretörni, ha haladni akarunk.

A modern időknek alkotási, működési alapja a tervszerűség, amely tervszerűség pedig el sem képzelhető számok, számtömegek, számsorok, egyszóval a számok birodalma nélkül.

Ezek a beszélő számok, amelyek mindenkor helyzetünket, mindenkor képességeinket, mindenkor reményeinket szürkén bár, de minden szónál értetőbben duruzzolják a füleinkbe, páncélul szolgálnak nekünk a könnyelműség a hübelebalázosság, a fejtelenség orvtámadásai ellen, amely tulajdonságok orvtámadásainak már annyi tehetőség, anyi jóakarattal esett áldozatul.

Becsüljük meg a ceruzát, mert a számok birodalmán keresztül ez adja meg az alapját a modern társadalomnak.

A bélai lakodalom

Irta: Somlay Károly

TALÁN még éldegél a Ziegenhals sziklá alatt egy-két öregember, aki homályosan emlékezik a Fábrius legendás hajójára, a melyik a Szepességéről Pest felé járt annak idején.

A Szepességéről hajó járt volna Pestre? Hogy volt ez lehetséges, mikor se a komoly Dunajec, sem a Poprád, se a Hernád, de még a bujdosó Gölnic se folyik Pest alá? Talán valamelyik postázó iródként költötte a Fábrius hajójáról szóló fantasztikus mesét?

Nem mese ez. Egy betűig igaz a kalandos hírű hajó története.

Egy rózsaszín ember, bizonyos Fábrius Szabásztól nevű takácsmester lakott valamikor Szepesbélán. Ő találta fel a módját, hogyan lehet a Szepességéről Pestre hajózáni.

Egy vasatlapu, nehéz szekeret csináltatott az Oleksa komájánál. A szeker oldalaira ívben hajlított mogyoróágakat tűzdelte, ezekre szurkos vászonernyőt borított, a rud mellé négy kis mokánylovat fogott és készen volt a hajó.

Nem is annyira ennek a hajónak, mint inkább a rajta szállított árunak volt olyan nagy a híre. Mert értékes és furcsa árut szállított Pestre Fábrius bátyó. Minden estendőben kétszer, tavasszal és ősszel szokott ékhes szekereivel a szepesi sötét erdők alatt eldöcögni és apró pihenőket tartva, csak Pesten kötötte jászolhoz a lovcskáit. A keresési országúton, a vámon belül egy fáradt, kopott épület volt: a Vöröskőr vendégház. Ennek a szeker-színje volt a Fábrius végállomása.

Akkor még igen sok jó bortokat icéztek Budán a hosszuhajú rákok és Fábrius szerette a budai bortokat.

A budai borcska nyelzi borcska. Akkor izlik, ha nyeli az ember, szokta mondani és Pestre jöttek mindig átjárógatott a tabáni korcsmákba.

Furfangos kópé volt ez a sanda vén ember. A furfangossága már abból a tényből is látszik, hogy évente csak egyszer-egyszer, tavasszal és ősszel indította utnak a bárkját. Tavasszal, mikor jönnek a golyák és ősszel, amikor bucsuznak a darumadarak. Tavasszal, amikor az ábrándos nyírfakissaszonnyok és a koronásfejű tölgyleveték új toalettkebe öltöznek és ősszel, amikor a lengyel szellők hervasztó lehelletétől megsárgul a Magura erdőin a zöld palást és a fákról pergedezik a levél. Tavasszal és ősszel, a mikor szelid melankóliák bágyadoznak a lélekben és az embernek mehetnékje lesz ismeretlen távolságokra...

Ezekben a feszült érzéseket keltő, hangulatleaszó évszakokban, Szent György és Szent Mihály napján szokott a Fábrius hajója Szepesbela piacáról az áruval, vagy — mint ő mondta — a portékával Pest felé kocogni. A négy kis macskaló egykedvűen, lustán rakta a patáit a hegyvölgyes országúton; az öreg pedig löcse akasztva a gyepőszárat és a csikóbőrös kulacsot, ezüstkupakos, cimerez tájtékpipáján melengette a kurta ujjait. Kutyabőrös nemesember volt ő kelme; hát, ősi joggal fityeggett sárnya agyarán a cimerez tájtékpipa.

A szeker árnyékvető, intim ponyvája alól, ahol a portéka volt, nevetést, vihangolást és beszélgetést lehetett hallani. Mert különleges árut fuvarozott az öreg. Olyan volt az ő áruja, mint az üveglapra öntött higany: csillogó, ideges és nyugtalan. Az egyik portéka

kacagott, a másik könnyezett; az egyik szerelmes virágként jódlizott, a másik a lorettói litániát nyögöcsélt. Az egyik a tükörkéjébe kacsingatva, szépsége sörényében babrált az ujjával; a másik a keskenyőjébe rejtette bánatos orcáját. Abban az egy érzésben azonban mégis harmonizáltak egymással, hogy bizó szívvél néztek a szédületes jövődöbe és ábrándoztak fiatal férfiakról, akik hegyes kecskeszakállt, pudes rokokófrizurát, tollas baretet, rezes gyiklést, fehér térdharisnyát és csattos topánkát viselnek.

Tíz-tizenöt leányt szokott fuvarozni tavasszal és ősszel a vén Fábrius a hajóján. Tíz-tizenöt szepesi hajadon gunnyasztott a ponyva alatt és a hazuról hozott ludpecsenyét és a mákosgubát eddeglélve, az eddigi eseménytelen, de most kiszélesedni kezdő életviszonyokról beszélgettek és ezerszínű, kuszavonalú, allegorikus képeket rajzolt fantáziájuk a ködös levegőre.

A leányokat Késmárkon, Ménhárdon, Bélián, Gnédzán, Podolinban, Lublón és a többi városokban és a falvakon verbuválta össze a bátyó. Nyolc-tíz napig tartott a gyerekes kalandokban bőszes utazás. Mikor aztán a pesti Vöröskőr állása alá döcögött a diligence-szeker, a pesti és a budai nagyszonyok és a tekintetesasszonyok már várták a friss szállítmányt. Néha bécsi és egyéb külföldi dámákat is lehetett látni a várakozók között. Aztán a Fábrius közvetítése mellett tárgyaltak, alkudoztak a leányokkal. Az alkudozásnak az lett a vége, hogy az egyik leány cselédnek állt, a másik házi frájnak, a harmadik kamarás kisasszonyának; a negyedik az Alföldre szegődött valamelyik nemzeti asszony csemetéi mellé német pesztrának. Aki szebebecs volt, azt mamzellnek vitték a puccos boltokba. Mert kapcsák voltak akkor a németül és tótul beszélő szepességi hajadonok Pesten, Budán és Bécs városában. Az őseik Flandriából jöttek a Poprád és a Gölnicz mellé, ők meg innen vándoroltak széljél a világba. Bizony jövőnk és meggyünk, amíg ránk nem borul a kis gyepes halom...

Ezeket a szepességi leányokat fuvarozta időközönként Fábrius az ő vasatlapu szekere és úgy megtollasodott a vállalatán, hogy a szalmazsákja szalma helyett papírpénzzel volt megduzzalva. A cipészek legálább ezt mesélték az öreg felől, aki a bélai vendégházban, a Goldene Einbildungban nem holmi olcsó árpalét, hanem négy-öt icece mádi málást szokott iszogatni.

Fábrius csak hordta a kékszemű leányokat Pestre, és dehogyan gondolt

felkuporodtak a szeker árnyékvetője alá. Ha ezek a leányok memoireokat írtak volna... Mert ők sosem látták többé a szepesi kőszálakat, sem a széleshullámú, virágos réteket. Elveszték, eltűntek; mint a mesében van: köd előtt, köd után... A vén Fábrius pedig csak mosolygott és pókhálószerű, ritkás bajuszát sodorgatva, dudorászta, hogy: Das Maidchen is' von Flandern, 's wandert von Einem zum Andern...

A leányok az uton kezdetben vigan kuncogtak, aztán az égerkéket itatták és kendőikkel integetve, egyenként parentáltak el az erdőkből ki-kivillanó templomtornyokat és a Zipserland ősi kámpánijait, amelyek alatt a kárfűves piacréteken olyan szépen lehetett játszani a plátójas rajongású Adonisokkal: a szemérmes Szeppekkel, Hánesszokkal és a Tyurikkal. Ezeket idővel mind el fogják felejteni és a szepesi pátria csak ködös panorámaként fog majd néha megjelenni álmaikban.

II.

Ha az örömvészetnek is lennének olyan esodálatosan finom azinei, mint amilyenek a fantázia festégetei az ő káprázatos képeit és ha minden gondolatparányt meg lehetne testesíteni szóval: akkor talán le tudnánk írni az egykori bélai Hajadonok miséjének a költőiségét.

Minden év június első vasárnapján szokták tartani. A templom kívül hárs lombokkal és fenyőágakkal, belül virágokkal volt borítva. Tizenöt-husz hajadon állt a szentély előtt; a testükön fehér ruha, a fejükön bogláros pártá, a kezükben egy-egy fehér lilium. Az oltár mellett selyemvankon egy élő rózsabimbókból font koroná; olyan alakú, mint pogánykori hegyes kunsüveg. A mise után ezzel a koronával ékesítette föl két szűz azt a leányt, aki akkor, abban és abban az évben lett tizenhat éves. A koronás hajadon aztán férjhezmenésig viselhette a fátyolos pártát. A templomi paradé után farkasprémes, lovas legénybandérium kísérté haza a rózsakoronás szűzet.

Biz ez régen volt... Akkor még a kis Pehelyke is élt Szepesbélán. Akkor még a kis Rosályi Ancsu, a szépsége Pehelyke is ott mesélgetett vasárnap délutánon a leányajtásainál a bélai ecetfák hűvösében a városháza mellett.

Mikor hajadonná koszorúzták, azt mondta neki otthon az anyja, hogy Rosályi Kelemenné:

— No Pehelyke, mához egy évre a löcsei Adamina Mátiász menyecskéje

— Csak nem köll nyelvelni. Ő gazdag. Háza van a löcsei Ringen. Az ötvösboltja is megér jó pár ezer ezüst tallért. Mink meg szegények vagyunk Pehelyke.

— Az a pocos ember? Az a kopasz ember? Az orra egyre a burnótos börböncében legelész, a nyelve meg éjjel-nappal a boroskupában csirázik. Az arca sörtes, mint a vadkan pofája. De mujderkám...

— Csönd! Nem állhatom, ha egy leány ilyen komoly kérdésekre is belékanalaz a nyelvecskéjével. A felesége leszöl és minden jó lesz. Akarom.

Ezután aztán nem igen járt a kis Pehelyke vasárnap délután az ecetfák alá. Otthon maradt és csak néha alkonyatkor lehetett látni a piacon a Mária-szobor tövével.

Vén korhely volt az a bizonyos Lubomirszky Tivadár szepesi kapitány, aki a tizenhárom városos Mihedgyikének egy-egy Mária-szobrot ígért ajándékba. A szobrokat ugyan kifaragta a sandeci híres kőfaragómester, de az árakat kapitány uram elkártyázta a városi menyecskékkal. A szobrok árát hát a városok fizették meg. Mindegy. A 16, hogy a ragyogó márványszobrok ott fehéredtek a zálogos városok piacán és ha valakinek a lelkét megkarcolták a felebarátjai: legalább volt, ahol fiastromot köthettek rája. A kis Pehelyke is a szelid szemű márványkép elé járogatott vigasztalódni.

— Persze, Persze, hálát ad, hogy a kincses Adamina felesége lesz, — mondogatták az irigy béliaiak.

Az esküvő napja egyre közeledett. A löcsei ötvös végszámra küldte Béla a vásznakat, selymeket, a pózeni csipkéket és tucatban az aranybrocheokat és a drága kámeákat. A bélai varrasszonyok mind a Pehelyke kelengyén és menyasszonyruháján dolgoztak. Emlegették meg a béliaiak, hogy volt egyszer egy löcsei ötvös akinek tündér volt a mátkája, a ki után husz patricius ifju vitte a selyemuszályt a bélai templomban... Nem is beszéltek egyébről Bélián, csak az Adamina lakodalmaról.

Eppen nyílt a tavaszi kikérics és a tulipánok is nyugtogaták kényes nyakukat, amikorra kintűntek a menyegző napját. Hét szekér hozta Zemplénből a bortokat és a söreresztőben szűnés nélkül fősték a söröket.

Világos, holdas éjszaka volt. A szelők úgy muzikáltak, mintha puha orgonamelódiák bugnának az erdőben. A Fábrius hajója is ekkor indult Pest felé a bélai piacról. A feketébe borult hegyek mögött csudás színdekorekció derengett: mintha lila ködkárpitok mögött tűzek lobogtak volna. A pürománias Olivárez herceg tudott csak ilyen tüzeket gyújtani hajdan a madrái kastély parkjában.

Adamina is Bélián volt már, hogy az esküvő után Löcseire vigye Pehelykét. Dönnyegő kárnelgombok fityegtek passzományos dolmányán és tarajos borzalap volt a fején. A lábain pedig hotyke karmaszin eszímák nyilkorogtak. Öszilő bajuszát is megkente-fente bécsi pomádéval. A Szepesség legszébb hajadonának a csókja fog majd ezen az öszilő bajuszán bágyadozni...

Hajnalodott. A kámpánil tetején a sváb éjjeli ór álmosan kiabálta az éb- (Folytatás a 10-ik oldalon.)

EGY körülbelül leány lépett... esiből. A kis... néhányan sz... is harmadik osztá... tak. Egy subát... egyik vállán lap... egy fiatal riadt... parasztasszony... nél fogva húzta... leány körülnezt... adta át a kis... vörösképű suhan... a vállára dobta... fordult.

— Hová megy... A leány egy pi... lelte:

— Telegdyék... csak előre.

A leány a félk... átölelve, most... mosolyogva pillá... leányra s tisztelt...

— Az ám. Hog... mertem a kisassz... gyot nőtt, amióta... nem tetszett ittho...

— Régen — f... hirtelen a föld f...

— Talán már... is — beszélt továb... hány lépéssel a... lagva.

A leány halka... laszolt rá:

— Már talán... van.

— Csak azt... nem küldtek kif... tatta a leány.

A leány kényte... lelt rá:

— Nem tudták... kezem.

— Azér hát... s elhallgatott.

A leány apró... a leány nyomába... tak feléjük a váro... 'Az ut mellett ket... zódott végig, az a... zött már bimbózot...

A leány sírni sz... meghatottságtól... volna! Csak úgy... a férfiak néha k... sörözni az állomá... apja, vagy Ákos... lett volna. A sz... tyolos lett s a f...

Koeci zörgött... árokból kasák... nagy hápogással... san alkonyodott... pipázva álldogált...

A leány ujra... esőndben:

— Az Ákos ur... szett hazagyünni...

— Arra — fele... torka hirtelen els...

De miért nem... édesapjának, vag... bátyjának, hogy...

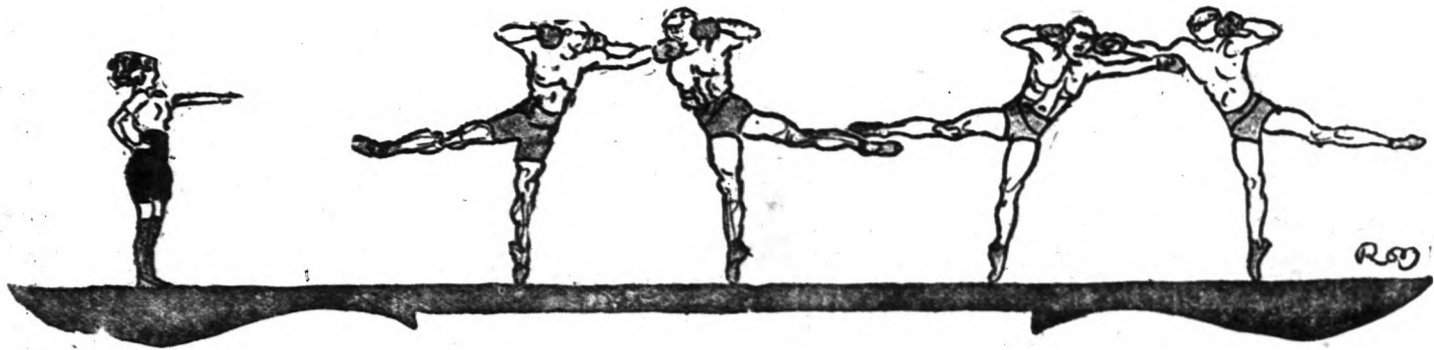
hogy nem is t... Ákos eljegyzés... nénytől hallotta...

rom év óta lakott... volt otthon. Kará... harangos ünnepi... yágyva szállongot... szülői ház körül...

kérte, hogy szeret... néni szomorúan s... homlokát:

— Jobb nekéd... jobb nekéd itt!

Ilyenkor a leány... meredt a nénye... eleven kérdés, sz...

Egyedül

Írta: Pásztor József

EGY körülbelül tizenhét éves leány lépett ki a vasuti kocsiból. A kis állomáson csak néhányan szálltak ki, azok is harmadik osztályú utasok voltak. Egy subát cipelő ember, az egyik vállán lapáttal és ásóval, egy fiatal riadt arcú kartonruhás parasztasszony, aki a fiát a kezénél fogva húzta maga után. A leány körülnézett és mosolyogva adta át a kis kizitáskáját egy vörösképi suhanecnak, aki hirtelen a vállára dobta s a leány felé fordult:

— Hová megyünk, instálloom?
A leány egy picit elpirulva felelte:

— Telegdyékhez... Lépkedjen csak előre.

A leány a félkarjával a táskát átölve, most már bizalmasan mosolyogva pillantott vissza a leányra s tiszteletteljesen mondta:

— Az ám. Hogy meg nem ismerem a kisasszonyt... De nagyot nőtt, amióta láttam. Régen nem tetszett itthon lenni.

— Régen — felelte a leány s hirtelen a föld felé pillantott.

— Talán már három esztendeje is — beszélt tovább a leány, néhány lépéssel a leány előtt balagva.

A leány halkán, elfogultan válaszolt rá:

— Már talán annyi ideje is van.

— Csak azt esudálok, hogy nem küldtek ki kocsit — folytatta a leány.

A leány kénytelen-kelletlen felelt rá:

— Nem tudták, hogy most érkezem.

— Azér hát — felelte a leány s elhallgatott.

A leány apró lépésekkel eredt a leány nyomába. Már mosolyogtak feléjük a városka első házai. Az út mellett kettős sor akác húzódtott végig, az apró levelek között már bimbózott a fehér virág.

A leány sirni szeretett volna a meghatottságtól. Ha valaki várta volna! Csak úgy véletlenül. Hiszen a férfiak néha ki szoktak jönni sörözni az állomáshoz. Ha az édesapja, vagy Ákos, a bátyja kint lett volna. A szeme hirtelen fátyolos lett s a fejét lehajtotta.

Kocsi zörgött el mellettük s az árokból kacskák rebbentek fel nagy hápogással. Szeliden, biborosan alkonyodott. A kis kapukban pipázva álldogáltak az emberek.

A leány újra hátraszólt a csöndben:

— Az Ákos ur kézfogójára tetstett hazagyünni?

— Arra — felelte a leány s a torka hirtelen elszorult.

De miért nem is írta meg az édesapjának, vagy legalább a bátyjának, hogy hazajön? Igaz, hogy nem is tudták vele az Ákos eljegyzését. Csak a nagynénjétől hallotta, akinél már három év óta lakott. Azóta nem is volt otthon. Karácsonykor, tiszta, harangos ünnepnapokon pedig vágyva szállongott gondolata a szülői ház körül. Ha a nagynénjét kérte, hogy szeretne hazamenni, a néni szomorúan simította végig a homlokát:

— Jobb neked itt... Hát nem jobb neked itt?

Ilyenkor a leány pillantása rámeredt a nénje arcára, mint az eleven kérdés, szólni is akart, de

valami mint az ólom hirtelen ránehezedett a lelkére.

Erezte, hogy a nénje szereti, de valahogy úgy, részvétellel, valami fájdalmas kötelességgel. És ilyenkor az anyjára gondolt, akinék nagy, nevető, meleg, kék szeme volt. Aki annyit kacagott, úgy szeretett élni s egyszer hirtelen elhallgatott. Nagyon szomorú, szótalan lett. Vele sokat járkált egyedül a nagy kertjében, a szél libegtette a haját, sokszor csak lihegve tudta követni. Talán öt éves lehetett, amikor egyszer éjjel felkapták az ágyából; zajt, szaladgálást hallott. Beburkolták valami meleg plédbe s az egyik rokonukhoz vitték aludni. De ő egész reggelig nem hunyta le a szemét. Mikor visszavezették, az anyja ott feküdt a nagy szalonban a ravatalon. Nem értett semmit a rettenetes dologból. Az apja hosszabb időre elutazott s a cselédek kezén maradt. Sokat sirt az anyja után s Ákoshoz, a bátyjához akart közeledni, aki akkor tizenhárom éves volt.

Egy este — élesen rajzolódott bele a lelkébe ez a jelenet — a bátyjához benyitott. Ákos a fejét a két kezébe hajtva egy könyv fölé hajolt, de nem olvasott.

Nesztelenül közeledett hozzá, a kezét a karjára tette s szorongó fájdalommal kérdezte:

— Mikor jön vissza anyuka?

A fia arca vérvörös lett. Felugrott s durván eltaszította magát. Hideg, meggyötört pillantással mérte végig s durván vágta az arcába:

— Soha! Érted! Soha!

Alig értette meg, de megriadt, elképedt a bátyja pillantásától, aki a könyvét összacsukta s nyertelelen otthagya. A két kezét ökölbe csukva nyomta a szemébe. Egy sarokba húzódtva sirt s többé nem merte a bátyját kérdezni.

Pedig még most is, az anyjáról a lelkében maradt emlékek között repdesve, mint a friss reggeli fény a gyengéd leveleken, rezgett néhány régi benyomás a lelkén, amikor a bátyja még szerette. Amikor egyszer vadgalambfiókat hozott neki, vagy amikor egyszer a babáját körülhajoztatta a kut medencéjében és mikor tele-rajzolt egy irkát neki farsangi dímákkal és urakkal.

És egyszerre mindennek vége volt. A cselédek néha kivették a temetőbe s megmutatták neki az anyja sírját. Alig telt azonban el néhány hónap, a nagynénje magával vitte. Csak ritkán szabadult haza. Mindig szivrepesve jött. Az apja szomorú közömbösséggel fogadta, palástolt, titkos fájdalommal, idegenül nézegetve az arcát. És úgy is bántak vele mind a kettőn, mint az idegennel.

Amint teltek az évek, annál súlyosabban nehezedett a lelkére az a sötét titokzatosság, ami egész családját körülvette. Az apja hamar megöszült. Ákos szép, erős férfi lett. A leány néha hirtelen fölsírt, mikor érezte a nagy egyedülvalóságát. Kitérta karjait, vágyva ölelt bele a levegőbe. Ákosra gondolt és érezte, hogy lábaihoz tudna borulni a szeretetéért.

Egyszer éjjel nénje a sírására ébredt.

A leány, mikor kérdezte, zokogva kiáltotta:

— Mondd! Mondd Terka néni! Miért nem szeret engem Ákos?

A nénje hirtelen a fal felé fordult. Söhajtott s békésen mondta:

— Feküdj le és aludj... Egyszer talán megtudod.

A leány riadtan hallgatta nénje szavát s többet maga sem várt. Már hozzá szokott, hogy valami megfeszíthetetlen tragikumnak az áldozata.

Aztán néha magát is vádolta. Talán ő is dacos volt. Nem közeledett elég gyengédséggel a bátyjához. A szíve mindenáron keresett valami megoldást.

Mind ritkábban került haza. Egyszerre nagy leány lett. Mikor a nagynénje a bátyja eljegyzési hírért meghallotta, nem bírt tovább magával. Meg akarta ismerni a bátyja menyasszonyát. Valami a lelkét rajongóan áthívító érzés áradt szét benne, hogy az, aki a bátyját szereti, őt is meg fogja érteni.

A kapuhoz értek; Csengetni kellett. Egy eseléd nyitotta ki a kaput, meglepetéssel nézett a leányra s átvette a leánytól a táskát. A leány pénzt adott a legénynek s belépett a kapun. Amint körülnézett, a szíve hevesen dobogni kezdett s az elibe jövő apja előtt féltéken, alázatosan megállt. Az apja szomorúan pillantott rá s a homlokát hűvösen megcsókolta.

Beléptek a szobába s az asztaltól hirtelen a bátyja emelkedett fel.

A leány önkéntelenül, a meghatottságtól s várakozástól fölzaklatva tárta ki a karját s megindultan kiáltotta:

— Ákos!

A bátyja azonban merev maradt. Az apjuk esendesen kiment a szobából. A leány meghökkenve nézett a bátyja arcába s a szemét hirtelen előntötte a köny. Belekapaszkodott egy székre karjába, hogy el ne essék.

— Minek jöttél haza? — szólt rá ingerülten a bátyja.

A leány meg-megrebbenő szemmel ámuldozott.

— Ákos! — nyöszörögte lassan, aztán könyörgő pillantást vetett a bátyja arcába.

— Minek jöttél haza? — ismételte meg a bátyja s égett az arca.

A leány szeme is megvillant. Szemrehányással mondta:

— Látni akartam, hogy boldog vagy. Örülni akartam. És azt hittem, hogy a boldogságod majd megnyitja előttem is a szíved.

— Soha! — kiáltotta fel a férfi hevesen. A teste reszketett s a szeme gyűlölettel lobbant a leányra.

— Jó, Ákos — felelte a leány s egyszerre fagyos lett az arca. — De végre tudni akarom, mi az, ami engem elválaszt tőletek? Tudni akarom! Érted!

A bátyja elé lépett, kihívóan, dacosan nézett a szemébe s valamivel halkabban folytatta:

— Lehet velem beszélni, már nem vagyok gyermek.

A bátyja elfordult s halkán felelte:

— Azt nem mondom meg. Majd hirtelen újra felé fordult s felindulva vágta az arcába:

— De érezned kellett volna, hogy nem szeretünk, hogy nem akarunk!

A leány szájából, mint a láng csapott ki a szó:

— Akkor szívtelenek vagytok! Aljasok! Igen! Aljasok! Követelem, hogy beszélj! Követelem!

— Hát jó! — kiáltotta a bátyja s felé lendült a teste, szeme a huga arcára.

— Az apám nem a te apád! — zuhogott a szava a leány felé. — A te apád volt az, aki az édesanyánkat romlásba vitte! Miatta pusztult el és te az ő gyermeke vagy!

A leány reszketett.

— Igaz ez? — kérdezte elfuladva.

— Igaz — felelte a bátyja s elfordította arcát.

A leány leborult az asztalra s zokogva mondta:

— Azért én nem voltam sem jobb, sem rosszabb... Csak a szeretetet kerestem s ti megaláztatok.

Hirtelen felállt. Az apja épen belépett az ajtón. A leány sirva kiáltotta feléjük:

— Miért nem löktetek ki akkor, amikor megtudtátok? Miért nem volt bátoriságotok hozzám? Hát tehetek én arról, ami történt?

Az apa szigorúan nézett a fiára.

— Mire való volt ez?

Néhány pillanatig hallgattak. A leány lassan felemelte a fejét és sirdogálva, bátortalanul kérdezte:

— És ki volt az én apám?

Az öreg Telegdy vállá megrándult. Hirtelen elfordult, de nem szólt. A fia kurta pillantást vetett a huga arcába, de ő sem felelt.

— Ki volt az édes apám? — ismételte meg a kérdést a leány, fájdalomtól reszkető hangon.

Az öreg Telegdy legyintett a kezével s kiment a szobából.

— Ákos! — szólt a leány a bátyjához. — Féltan most már nem állok meg. Ki volt az apám?

A bátyja szeme fájdalmasan felé villant.

— Fejezzük be ezt a szomorú tárgyalást — mondta lassan. — Utaz vissza Terka nénihez. Ott jó helyen vagy.

A leány dacosan állt elibe. A szeme megtelt könnyel, amint kínosan követelte:

— Akarom tudni, ki volt az apám?

— Jó — felelte a bátyja. — Ezt is megmondhatom. Most már mindegy, Bodnár... Bodnár doktor....

Ezzel sarkon fordult és ő is kiment a szobából.

A leány egyedül maradt. A kezét összekulcsolta és maga elé meredt. Emlékezett is homályosan az orvosra, még abból az időből, amikor az anyja élt. Aztán ritkán látta. Azok közé a közömbös emberek közé tartozott, akikkel egy városban sokszor találkozunk, s mihamar el is felejtjük őket.

Most már emlékezett a kocsijára. A csengős szánjára s a bundába merült alakjára, amint télen az ablakuk alatt eliskölt a szán. Néha az utcán is találkozott vele, a mint az ólmosvégű botjával kövek nagyokat koppantva haladt. De mindezek az elibevillanó képek, régi-régi gyerekkori emlékek voltak. Későbbi időből semmi sem emlékezett. S fájt neki, hogy nem ragadt a lelkében egy véletlenül felé röpített melegebb emléket.

(Folytatás a 10-ik oldalon.)

A SPANYOLFAL-Elbeszélés

Irta: Pekár Gyula

A FIATAL asszony tragikus sóhajjal kapott be egy guimauve-cukorkát, kezébe vette a tollat és folytatta levelet:

... "hát hisz voltaképp igazad van, drágám, midőn 'a kerek föld legboldogabb asszonyának' nevezesz leveledben, — igazad van, izé... boldog vagyok: vége a válópörnek s én szabad volnék, — vagyis immár a világ előtt is azé lehetek, akit eddigelé csak titokban volt szabad szeretnem, az én Eleméremé. Köszönöm a gratulációt, édes Ellám, köszönöm, de ne vedd rossz néven, ha kissé szontyolodtan írom ezt. Tudod, most — annyi küzdelem után, célnál volnék, most igazán sirhatnám. Veszem is a zsebkezdőmet... Boldog? láthatod, hogy nem fölkiáltó, hanem nagyon is kérdőjellel írom ezt. Szörnyű nagy kérdőjellel! Érzem, meglepetten nézsz rám; jaj, Ellám, le sem merem írni, de sehogy se tudok én örülni ennek az én ugynevezett boldogságomnak, — bajban voltam, s attól félek, bajba kerültem megint. Te okos asszony vagy, segíts. Mindent elmondok becsületesen. Te vagy az egyedüli, akinek sohse hazudok... Tehát kezdem, — ám hol is kedjem boldogságom történetét! Ah igen: a válópörnél.

Rajta hát... Az előzmények? drágám, tudod te azt, tán még jobban is nálam, mert hisz te hamarabb mentél keresztül azokon a dolgokon, amelyeken úgy látszik, minden asszonynak keresztül kell mennie. Szegény uram, — lásd, ki se mondhatom, mennyire sajnáltam a jó öregot, sőt készséggel ki jelentem, sajnálom ma is — Frici igazán nem hibás, ő semmiről se tehet. Annnyival kevésbé, mert azt is készséggel és töredelmesen bevallom, hogy igenis ténleg örült szerelmes voltam bele menyasszony koromban. Ma sem értem, azaz hogy nagyon is értem már s szívesen írom le e böles mondást aranybetűkkel: nincs butább liba a földön egy bakfősnél! Hozzáteszem: én voltam a leglibább mind közt. Jaj be bolond is a mi leányéletünk! Az embert bekötött szemmel dobják ki a világba, "blindekuh"-t játszatnak vele, — csuda-e, ha abba ragadunk bele, akit legelőször megfogunk a frakkja szárnyánál fogva? És hidd el, oly ostobák vagyunk, hogy mentől nagyképebb és unalmasabb valaki, annál "férfiasabb"-nak tartjuk s annál jobban belebolondulunk. Ez a jó Frici története. Ő nemcsak hivatalát, hanem érzelmeit illetőleg is már penzióba készült mint vőlegény, míg én csak akkor lettem újonc a boldogság pályáján. És micsoda nagyszerű újonc voltam én! Szerettem volna fiatal ember lenni magammal szemben. Sajnos, Frici volt a vis-à-visom. Igazán kár volt értem! No de most már mindegy. Jerünk tovább. Szóval, hát én azt hittem, szeretem Fricit...

Hittem, — de lásd, ha így vizsgálódok, konstataciónom kell, hogy azért megvoltak nekem már akkor is olykor a magam titkos kételyei. Néha úgy elgondolkodtam: az ideál... hát ilyen kopasz és kopott szokott lenni az eszmény! Hm, Faggattam Málit tanót, kérdeztem, hogy lesz, mint lesz, de ő mindannyiszor sokat-igérő hunyorgatásokkal főzött le: "csak bízd te azt ő rá!" és eset-

tintett hozzá a nyelvvel. Lásd Ellám, ez igen helytelen volt. Főként az a esettentés. Félrevezetett. Én csak vártam és természetesen Fricire bízam, és bizony nagyon hosszú orral ébredtem fel a mármorból, — akár csak te, ugy-e!... hát ennyi az egész? ez az a híres boldogság! Sirhattam volna. Micsoda kiábrándulás! Persze, ismétlem, Frici nem tehet róla. Ő szegény, mindig igyekezett kedves lenni. Én azonban kezdtem mérges lenni. Először is Málit tantra. Szerettem volna a szemébe vágni: "no néni, maga főzte ezt az egész házasságot, hát most egye is meg. Maga álljon be helyettem feleségnek Fricihez!" Azt hiszem, az öreg Málit szívesen beállt volna, de sajnos, Fricinek én kellettem. És pedig nagyon kellettem. Szörnyen szeretett, már tudniillik a maga módja szerint: pedánsan, komolyan, nyugalmasan és oly ünnepi sen, akár egy gyászinduló. Brr... mindig terhére voltam gyerekes boldonságaimmal: ha kikaptam az ujságot a kezéből, mindjárt az "élet komoly földadataira" figyelmeztetett. Én eleinte nevettem, de egy napon aztán elkomolyodtam. Felébredtem "az élet komoly, sőt legkomolyabb földadataira", vagyis találkoztam Elemérral. És itt meg kell állnom egy percre. Megezek egy guimauve-ot s elgondolkodom.

Hát furcsa ez nagyon. Mi nők valóban kétszer születünk a világra: először... na mikor megszületünk, másodsor pedig mikor férjhez megyünk. Szörnyű igaz ez. Magamon éreztem. Mert én bizony a második születésem után nem ismertem rá többé arra a férfira, akit leányéletemben ösmertem. — Félre ne érts, nem védekezem; valom és verem a mellemet: hibás vagyok Fricivel szemben, de nem tehetek róla, — Elemérnek előbb utóbb mindenképp el kellett követnie. Éreztem én ezt előre, csak nem tudtam, hogy épp Elemérnek fogják hívni. Nem bírtam volna ki azt az életet tovább. Oly ideges lettem... izgatott már férjemnek minden pedáns mozdulata. Gonyolódó és kegyetlen voltam vele szemben, de persze nem használt. Egy napon végre elmentem arra a piknikre, amelyen meg tudtam, hogy csakugyan Elemérnek hívják őt, a nagy Ő-t. Te is ott voltál, láttál mindent... nos! sohse esővált a fejedet, hanem ösmérd el, hogy tisztességes asszonyként becsülettel küzdöttem szenvedélyem ellen, ugy-e! Együtt sir-tunk; te még vigasztaltál, hogy voltál te már hasonló, sőt külön helyzetben is, s a végén vállalt vontál, mondván: "eh, elvégre is egy szer él az ember!"... emlékszel? Én nagyon megszivleltem ezt az utolsó axiomádat... így jött aztán magától a többi. Te tudod legjobban, hogy ez a "többi" voltaképp édeskevés volt. Pár futó esők... jaj beh megszenvedtünk érte! Olykor titokban nálad találkoztunk, de legtöbbször azért jött fel hozzánk Elemér s minden egyes esőknél ezer veszedelem fenyegetett bennünket. Örökös rettegésben éltünk. Reszkettünk minden nesze, főként minden ajtónyílásra... utóbb már akkor is, ha társaságban másokkal ültünk együtt! Frici egyre véresebb és rettenetesebb bírónő lett előttem... Mindez a sok akadály persze csak annál jobban sarkantyuzta szenvedélyün-

ket. Elemér lázadóan követelte jogait, — én azonban nem akartam, hogy a félbünösökből egész bünösökké váljunk. Sokat sirtunk ekkor, — először azt határoztuk, hogy együtt halunk meg, aztán én jöttem rá arra a tüneményes gondolatra, hogy tán mégis jobb lenne együtt élni! Hátha lehetne Fricivel okosan beszélni? A többit tudod...

Én hát beszéltem szegény Frici-kével, beszéltem vele szépen, gyöngéden, igazán hévvel borultam a nyakába s úgy vallottam be neki, hogy... nem szeretem többé. "Szegény ördög! nem dühöngött ő, csak sirt az istenadta. Nagyon megsajnáltam s épp ezért nem is mondtam el neki a folytatást, hogy tudniillik már mást szeretek. Nem tettem, és pedig tisztán emberbaráti érzésből, — ugy-e jól tettem? minek még ezzel is busítani szegénykét? Aztán meg tán okos is voltam, hogy nem vallottam be Elemérrel, mert akkor most tán nem mehetnék hozzá ahoz, a kit a törvény esetleg büntársannak minősíthetett volna!... Hát a jó Frici végre is beleegyezett a válásba. Belátta, jobb lesz neki is és készséggel vállalt mindent, nem csak azt, hogy megesalt, hanem azt, hogy tüntessen el is hagyott. Drága jó öreg, — "pedig sohse esaltalak meg!" tört ki keserve-sen. — Én esőlkoltam, cirógattam, vigasztaltam, sőt bátorítottam: "igazán nem esaltál meg, édes? no kár, kár... de nézd, még megteheted. Csalj meg, szívem, ha jól esik, ha megnyugtat téged..." Igen megható jelenetek voltak ezek. No, de a dologra! Én megállapodásunkhoz képest vidékre költöztem.

Hát ez a magány borzasztó volt. A válópör hónapjai alatt nem láthattam Elemérrel, sőt még a leveleinkre is nagyon vigyáznunk kellett. Am ez a távollét természetesen csak annál türelmetlenebbé tette vágyainkat. Növekvő hévvel bíztattuk egymást: micsoda gyönyör is lesz az, ha majd nem tiltottam többé, hanem boldog szabadon láthatjuk viszont egymást! Nos, ma egy hete kaptam kézhez a szabadító végzést; sürgönyöztem mindjárt s örömpesze utaztam föl Pestre. Az a viszontlátás... Jaj, Ellám, hát ez az, az azért irok én neked. Irok, mert hisz, sajnos, nem vagy itt Pesten s nekem, ha török-szakad, el kell panasolnom keserve-met...

Tehát ide figyelj. Itt ültem a szobámban s gondolhatod, mily érzelmeikkel vártam őt, kit annyi küzdelem után most végre a világ előtt is magaménak mondhatok. Csengettek. Fölkelek. Előre behunytt szemekkel... rohantam karjaiba s vártam a régi, édes esőket. Hát a csók meglett, édes is volt, a régi is volt, valami valahogy azonban mégis hiányzott a zamattjából. Mi? Hát a borzongás, az, hogy mint régen, most is riadtan szakítsuk félbe azt a esőket s rémülten nézzünk szét: jaj, nem nyílik-e az ajtó? nem kapnak-e rajta bennünket? Am senki, semmi... Furcsa volt ez, egészen magától jött ez az ijedség ketőnkől, mint olyan szükséges valami, ami nélkül nem is lett volna teljes az élvezetünk. Én a régi jól-és rettegéssel kaptam a szívemhez s mutattam, mint dobog, —

Elemér azonban elnevette magát.

A homlokára ütött:

— Jaj beh bolondok vagyunk! Hisz most már senkitől se kell félnünk...

Nevettem én is:

— Az igaz!

Ő vigan ölelt meg:

— Rajta hát! hisz most már senki se tiltja, szabadon szeret-hetjük egymást!

Ujabb esők, — én, mondhatom, hévvel igyekeztem, tapadtam hozzá, becsületesen erőlködtem. De hát... és jaj, itt volt a baj, drágám! — bizony sehogy se tudtam én fölhalálni karjaiban a régi mámort. Egyszer, ugy egyetlen percre zibongott még át rajtam a régi jó rettegés... akkor tudniillik, mikor a szobalány rákn-yitotta az ajtót. Szinte hálás voltam neki érte. De aztán... aztán, fájdalom, semmi rettegés nem szakíthatta többet félbe a esőkunkat. Hiába próbálkoztunk, végre is csalódottan bontakoztam ki a karjai közül:

— De hát mi lelt, angyalom?

— Semmi. Tán beszélgessünk inkább.

Leültünk Feesegeve pletykáltuk el a válópörre vonatkozó utolsó részleteket. Aztán egyszerre elakadt a szavunk, Elemér a kezét dörzsölte, majd hirtelen rám nézett:

— Én nem értelek, te nem is örülsz...

Érzelmesen sugta tovább:

— Végre, végre...

— Beszélhet hangosan is, — bökte ki keserűen.

— Ejnye beh furcsa maga! Mondja már mi baja?

Egy ásítást fojtottam el:

— Semmi. Boldog vagyok.

Ránéztem. Jaj Ellám, bevalljam-e? ahogy egy a biztossági érzet őszinte örömeivel hanyattvetette magát a hintaszékben, ahogy esaládiaskodó hangon játszotta előttem a leendő boldog férjét, biz' Isten nem ismertem rá többet. Se-hogy se volt az a szenvedő áru romantikus alak többé, akinek én szerettem, mikor még olyan édesen kellett rettegnünk a esőkjainkért...

Borzasztó volt ez, drágám.

Tudod, jött egy pere, mikor már csak zavartam, némán bámultunk egymásra. Lehetséges ez, hogy annyi küzdelem után most már semmi mundanivalóm se legyen többé ahhoz az emberhez, akiért az uramat elhagytam? Mennyit fe-csegtünk, amíg a boldogságot el nem értük, most persze már nincs több elérni való, hát miről beszél-gessünk, ugy-e! Ellám, sirhattam volna!... Rossz pere, de én azért erőt vettem magamon s vigan ugrottam fel. Menjünk ki a városba sétálni, — igen, menjünk a leg-dívatosabb utcágra, hadd diesc-kedjem a vőlegényemmel, hadd lássanak, hadd irigyeljenek...

Hát mentünk is az emberek való-ban bámultak minket, suttogtak körülöttünk s ez pillanatra fel is villanyozott kissé. De aztán...

jaj, minek is mondjam tovább! mire hazaértünk s kettesben maradtunk, megint csak elfogott az előbbi borzasztó érzés. Nincs mon-dani valónk!

Drágám, nem folytatom. Meg-próbáltam én Elemérrel mindent; sétáltam vele fényes nappal, ko-

(Folytatás a 10-ik oldalon.)

MARCUS volt, — sötét, józsa-

kosmában bu-

tétől. Vidékről

rosba vert jogásziuk

fekete és izetlen volt

száraz kenyér, keseru-

két pint bor, amit

csukott ablaku, idegen

ros adott. A szívünk

esedeben álmódó fa

szélben is lágyan zuga

nagy fehér szobákba,

patogó fahasáboktól

bos mellé, amelynek p

nuló héjju almák su

őreg fotelbe estefelé

az anyánk. Fáradt ke-

ejti, messzefutó, álmod

vel ide néz... aludn

nagy falusi házakban,

szagu dunyhák alá. E

órák már kissé gyorsak

nek a szolgáló már rog

rak a peggelire forral

slá — és mi itt keser

juk össze furcsa pohá

va nyeljük le a mara

és a hideg szélből ver

tünk.

Az ég éles kéken

Mint odahaza, sokszo

háztetők fölött a me

lagján fehér felhőcs

doztak. A körut sar

tunk. Szívembe nyila

levegő. Jó lenne ha

ni! Beszálodni a k

nára számtott földe

megsimogatni a sely

tést, járnai az erdő

ni egy-két lövest a

szalonkales! Odahaza

nek huzni a szalonka

Vállam közé kapta

és siettem le a Dun

lább a Dunát látom.

ben a Gellértheget.

döket, az eget, ahogy

gát a hidak közt a

ban. Ahogy a hófehé

mint apró habgömb

partig elgurulnak r

még aludt. Ebben a

szos reggelben nehé

mával jobban eltipor

kor a zajos, dübörgő

gen életével. Csak a

lágyan magához. Mel

lője kitörülte a kör

ből és átról a Gellér

az óbudai lankás re

ragyogott föl reám.

a parton... hazam

erdőnk felett huznak

mit várjam itt a tav

hideg, szegény váro

kiöltözött kisasszony

kifestett asszonyok.

pött férfiak között!

és gyűrölöm őket.

jükkel, fénytelen s

álmatlanságtól rágot

fekete homlokukkal

gyek... hazamegye

hogó erők, ébredő

gó felhők, meleg

reggelek közé. E

amint kérges, szent

gyűrőknek a tavas

Ezeknek itt a vár

pénz gubbaszt a

karvalykörmeik köz

PALMARUM

Irta: Miklós Jenő

MARCHIUS volt, reggel felé, — sötét, józsefvárosi kis kocsmában búcsúztunk a téltől. Vidékről idegen városba vert jogászfűnk. Fázunk, fekete és izetlen volt mindig a száraz kenyér, keserű az az egy-két pint bor, amit ez a hideg, csukott ablaku, idegen, fekete város adott. A szívünk haza járt, eszedesen álmódó falunkba, téli szélben is lágyan zugó erdejébe, a nagy fehér szobákba, a langyos, pattogó fahasáboktól jószagu bubos mellé, amelynek peremén barnuló héjju almák sülnék. Nagy, öreg fotelbe estefelé beül pihenni az anyánk. Fáradt kezét az ölébe ejti, messzefutó, álmódó tekinté-vel ide néz ... aludni, mennek a nagy falusi házakban, tisztá, friss szagu dunyhák alá. Reggelfelé az órák már kissé gyorsabban ketyegnek a szolgáló már ropogó szalmá- rak a reggelire forrált, zsiros tej alá — és mi itt keserűen koccint- juk össze furcsa poharainkat, áll- va nyeljük le a maradék bort — és a hideg, szélből vert utcára lép- tünk.

Az ég éles kéken ragyogott. Mint odahaza, sokszor. A piszkos háztetők fölött a mennyi kék sza- lagján fehér felhősipkék szaka- doztak. A körút sarkán megáll- tunk. Szívembe nyilalt a tavaszi levegő. Jó lenne hazamenni, fut- ni! Beszaladozni a kertet, a bar- nára szántott földeket, tenyérral megsimogatni a selymes, zöld ve- tést, járni az erdőt. Beledurranta- ni egy-két lövést a levegőbe ... szalonkales! Odahaza most kezde- nek huzni a szalonkák.

Vállam kőz kaptam a fejemet és siettem le a Dunaparra. Leg- lább a Dunát látom. Tavaszi fény- ben a Gellérthegyet. A budai er- dőket, az eget, ahogy nézegeti ma- gát a hidak közt a csendes folyó- ban. Ahogy a hófehér kis hajók, mint apró habgömbök partról- partig elgurulnak rajta. A város még aludt. Ebben az első tava- szos reggelben nehéz, fülledt ál- mával jobban eltiport, mint más- kor a zajos, dübörgő, vad és ide- gen életével. Csak a Duna kapott lágyan magához. Meleg, párák szel- lője kitörölte a könyvet szemem- ből és átról a Gellérthegy, a vár, az óbudai lankás reggeli fényben ragyogott föl reám. Végigsétáltam a parton ... hazamegyek ... az erdők felett huznak a szalonkák, mit várjam itt a tavaszt, ebben a hideg, szegény városban, sápadt, kiöltözött kisasszonykák, lihegő, kifestett asszonyok, fáradt és ko- pott férfiak között? Hogy utalom és gyűlölem őket, penészes tüde- jükkel, fénytelen szemekkel, az álmatlanságtól rágott ajakukkal, fekete homlokukkal ... hazame- gyek ... hazamegyek ... fák, su- hogó erdők, ébredő földek, ragyo- gó felhők, meleg esték és friss reggelek közé. Emberek közé, amint kérges, szent kézzel neki- gyűrűkznek a tavaszi munkának. Ezeknek itt a városban csak a pénz gubbaszt a szívükben, a karvalykörmeik között, a foszto-

gató, tolvaj nézésükben! Hazame- gyek ... hazamegyek ... és dél- re már vonaton ültem.

Néztem és néztem az ablakom előtt elfutó, a tavaszi naptól pász- tázott mezőket, hegyeket, heggek- nek nekibarnuló szántóföldeket. Estefelé értem haza. Anyám a nagy karosszékekben ült. A buboson sült- tek az almák. A konyhán főtt a tej. A kutyám vinnyogva szükkölt az ajtó előtt.

Vállamra kaptam a fegyverem- et és az erdőbe mentem. A kis erdei utakon, a langyos esti szél- ben bókolva hajlongtak a suhogó bokorvesszők, örvös galamb mesz- szí kiáltását hozta a szél, életet, il- latot lehelt a föld, ő, milyen kí- rály vagyok — mesebeli, egyszeri királyfi, minden az övé, ő, milyen szegény öreg koldus voltam a vá- rosban, a mások boldogságát néz- tem és az örömeikből kéregettem. Most itt rigók bohóckodnak nek- em és a fák sudarán felzeng az erdő, nekem zeng, az életnekem dalol!

Kiálltam egy kicsi tisztásra, ne- kivettem lábamat a földnek, a fegyvert a mellemnek huztam és ezekben a titokzatos, alkonyi per- cekben vártam az erdő szent, tava- szai madarát, az erdők cikkázó, elsuhanó, néha messziről felesen- dülő vagy a fák felett felkiáltó lelkét: a szalonkát. Kutyám a lá- bammal ült. Ásított és nézett. En- gem nézett. Messze fölöttem, a nagy magasban felvillant egy kí- csi folt, arra kaptam a fegyvert,

a gyönyörű madár zuhanva hullt a bokrok közé. Alig négy-öt lé- pésre megtaláltam. A tenyerembe fektettem, megsimogatom még meleg, gyengéske testét, a lelőgő hosszú csőre tövén, mint a rubin kibugyant egy véresepp. Mára elég volt. Ma minden él és min- den éljen! Énekes szívvvel bandu- koltam le az erdei uton, hogy le- kanyarodjam abba a kis szomszéd- dos faluba, ahol a falu szélén, nagy kert közepén, fehér kicsi ház- ban egy asszony lakott. Tudja-e, hogy a tavasz már megint itt van? Hogy hazajöttem, hogy palmarum, palmarum ...

A nagy kert tövén, öreg platá- nok alatt terített asztalka várt. Az asszony egy kerti lámpás vi- lágánál ült kint a tavaszban, szinte lágyan behajolt a tavaszba. Nem tudta, hogy hazajövök. De a tavaszról tudott. Könnyű kék ru- ha volt rajta, hajával a szellő bo- londozott és most, most változik meg minden velem — gondoltam, amikor előbe léptem és újra meg- esőkolhattam azt a hosszú, fehér kezét. Az idei első szalonkát az asztalra eléje tettem. Az asszony mintha finoman bólintott volna. Rám, a változásra, a tavaszra, a pihenő madárra? Aztán leültünk és megvacsoráztunk. Pestről szól- tam, színházokról, korzóról, tár- latokról, kicsi kocsmákról, nagy bánatokról. Beszéltem. Amikor már a feketekávé puha ivben át- nyujtotta, azt mondta félig felém, félig ugy bele az estébe:

— Ez még nem az igazi tavasz, barátom. Félek, hogy meg talál- lunk fázni. Meglátja.

Csodálkozva néztem rá, de ő összébb huzta vállán a kendőt.

— Nagyon tartok tőle. Csak a tavasz. Könnyű ruhába bujtam, nálam ez teszi. Maga meg unja Pestet, magánál az. Holnapra ta- lán herbateát főzhetek mindaket- tőnknek, mert megfázunk és el- jön a nátha.

Kissé bántott ez a nátha! Tü- relmetlenül rászóltam:

— Nem hallja, kérem, nem hall- ja? — Zug és zeng felettünk, mint az égi cimbalom. Száll a he- gyekből, az erdőkből, át fog vág- tatni rajtunk, igen, átvágtatni, el- bujunk akkor is, ha kiállunk, ha kiállunk, ha földre ülünk, elébe rohanunk, akkor is, akkor is! A tavasz. Ha arccal elébe esünk, ak- kor is! És sok kék, meg sárga, meg piros virágot hint az utunk- ba, a maga szemére, szájára, mert jön, itt van, messziről dübörög és ha a földre szoritanók a fülün- ket, ha most lefeküdnénk a fü- be ...

— Az igazi nátha, — mondta csendesen az asszony.

— Lefeküdnék bizony a fübe, hallaná, ő hogyan hallaná, hogy reng tőle a föld, hogy kicsi hege- dükön, kis cintányérokon, apró böngőkön már itt brummog, cincog, zümmög fölöttünk, a fülünk kö- rül ...

Valami igazán zümmögött a le- vegőben. Feléje kaptam, megvolt. A tenyeremet kaparászta. Egy ese- rebogár. Az első eserebogár.

— Lássá! Lássá ... eserebogár. Már rajzik tőlük a kert! Hogy a tavasz itt van ...

Az asszony a cserebogarat egy talpas pohárral letakarta és kicsit fázósan felállott:

— Vármé, barátom. Egy-két napot! Talán — kitavaszodik. Fáz- zom.

Beleesavarta magát a kendőjé- be és a cserebogárral, meg a sza- lonkamadárral aludni tért.

Dalolva mentem át a pusztánk- ra. Ez itt a nagy tavasz! Tudom. De azért otthon a bubost még fűtötték. Az almák is egyre sült- tek. Anyám a nagy székben ült. A szeme nevetett.

Másnap már kora reggel ug- rom: ő tavasz, tavasz ...

És mellbeütve estem vissza. Az éjjel hideg szél zuggott le a Kár- pátokból és havat fújt. A kerte- ket betemette. A földek hópap- lan alatt. Szomorúan mentem át délfelé a faluba. A platánok ágain hócsomók ültek. Néhány eserebo- gár mászkált a fák alatt a havon. Lassu, béna lábukat belehuzták a hideg lepedőbe. Nem tudtam néz- ni.

Az asszony a befűtött kis sza- lóban fogadott. Nyakig kapcsolt, kemény ruha volt rajta és a feje fájt. Megfázott és várta a náthát.

Elkértem tőle a cserebogarat, lementem a kertbe és a dögöt visszadugtam a hóba.

Egy vén tyúk észrevette és fel- fulta.

Palmarum — trallárum ...

Vasárnap és mindennap gondoljon arra, hogy a bankbetét a legbiztosabb.

MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk.

Anyagilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden csúszóság ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

ALAPTOKE, TARTALOK ES BETETEK ÖSSZEJE

\$2,360,508.53

Általunk kiállított betét-könyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamattal visszafizetjük.

PENZKULDES MAGYAR-ORSZÁG minden részébe a legelőszöb napi árfolyam mellett.

NÉMETH ÁLLAMI BANK

NÉMETH JÁNOS, ELNÖK

Főüzlet: 10. East 22nd Street, BANKPALOTÁBAN
Fióküzlet: 1897. SECOND AVENUE, Corner 83rd Street.

NEW YORK, N. Y.

A tizenegy éves menyasszony tragédiája

TIZENKÉT évvel ezelőtt egy new yorki rendőr egy nyolc napos csecsemőre akadt valahol az alsó East Sideon egy szemétdobozban. Bevitte a gyereket egy gyermekmenedékhelyre. Sem az apját, sem az anyját nem sikerült kikutatni. Elnevezték Annának. A kis leány félig fehér, félig sárga volt. A gyerek körül teljes bizonytalanság fátyola lebegett. Egy bizonyos volt csak: tipikus kis produktuma volt egy nagyváros romlott és misztikus életének. Talán meghalt volna a kis Anna, későbbi éveiben, istentudja milyen foglalkozásban, anélkül, hogy a közfigyelem egy pillanatra rája terelődött volna, ha élete tragédiája véletlenül nem olyan szenzációs, amire a rémregényírók és a moziírók netek írói annyira vadásznak.

Ez a tragédia pedig borzalmas, fantasztikus s élénk világot vet a hirhedt new yorki kínai negyedre, amelynek valóságos élete meghaladja a moziírók fantáziáját.

De kezdjük előlről. Élt itt lent a kínai negyedben egy iszákos, kábítószerekkel élő, rongyos, degenerált asszony, Veronica Agnes Russel. Ez az asszony fiatalon került le a sárgák közé. És aki egyszer ide kerül, az többé onnét ki nem jön — hacsak nem abban a formában, amiben ma Veronica Agnes Russel van. Kábult, vérrel aláfutott szemmel, inogó térdekkel, kuszált hajjal, rongyosan, az itálnak és az ópiumnak rabja, szánalmas roncsa az életnek. A rombolás munkájának azonban hosszú stációi vannak. Veronica Agnes Russel nem lett azonnal azzá, ami ma. Mikor először megkóstolta az ópiumot, akkor még felfordult tőle a gyomra. Mikor másodszor megkóstolta, már a kíváncsiság mellett az eljövendő kéjek reménye is izgatta. Harmadszor már megszokta és negyedszer már kívánta. És elkezdett lefelé csuszni a lejtőn. Egyre lejjebb és lejjebb. Együtt hentergett a sárgákkal a piszkos fekhelyeken és szitta az ópiumot, amitől szép álmai támadnak... Megismerkedett a kínai negyed minden förtelmével, minden titkával, minden bűnével. Végül annyira leromlott, hogy semmiféle erkölcsi skrupulus többé nem bántotta: pénzt akart csak látni, amin pálinkát lehet vásárolni és ópiumot. Ki tudja — a rekordok nem mutatják — milyen élettragédia sodorta le ezt a nőt idáig? Minket a kis Annával kapcsolatban érdekel ez az emberi váz. Mert ő volt az, aki a kicsi és ártatlan Anna tragédiáját okozta.

Ő volt az, aki a kis Annából szenzációt csinált az újságok számára.

Veronica Agnes Russel változatos pályafutása alatt többek között férjhez ment egy kínaihoz, Chin Wahhoz. Mint ennek a felesége, jelentkezett a gyermekmenedékhelyen, hogy ő szeretné a kis Annát adoptálni. Hogyan került össze a kis Annával, hogyan vetette a szemét éppen erre a szerencsétlen kislányra, az titok. Tény az, hogy a gyermekmenhely apácai hittek az asszonynak, hittek a tiszta multjában, amit hamisított okmányokkal igazolt — nem említették az életmódját és azt, hogy közben háromszor már börtönben ült — odaadták neki a kis Annát, akit ez a bestia hivatalosan adoptált.

Már most tudni kell, hogy a Mrs. Chin Wahhoz hasonló nőknek szokása a kislányokat, a teljesen árva kislányokat, különösen kínai kislányokat adoptálni — hogy annál könnyebben adhassanak tul rajtuk. Mert el szokták az adoptált kislányokat

Akit egy lelkiismeretlen asszony tizenegy éves korában kivett a gyermekmenedékhelyről és hétszáz dollárért eladott egy kínainak. - A szerencsétlen gyermeket elválasztották az urától. - A new yorki kínai negyed borzasztó rejtelméből

adni. Kínaiaknak, akik nem szerelemmel szereznek maguknak feleséget, hanem pénzzel, akik megveszik a nőt, akire vágyakoznak.

Ez lett a sorsa a kis Annának is.

Mrs. Chin Wah eladta hétszáz dollárért egy csunya, öreg, kéjenc kínainak, David Lee Nongnak. David, a kínai, azonban gyanakvó természetű ember, aki nem akart a hatóságokkal összeköttetésbe kerülni. Ezért Mrs. Wah azt eszelte ki, hogy Annára hosszabb ruhát adott, hogy idősebbnek hasson. Ment is a dolog simán. Az öreg David és a fiatal Anna elmentek és kivették a házassági engedélyt. Anna odahaza még sirt, még könyörgött, még rettenetesen félt, tizenkét éves kis szíve riadt madárként repkedett, de a kegyetlen mostoha ránézett két szürke szemével, amiből az állati elvadásztatás nézett farkasszemet Annával és erre megadta magát. Csak azt kérte meg a kegyetlen asszonytól, ha megteszi neki ezt, amire kéri, akkor, ugy-e, megengedi majd neki, hogy továbbra is járhasson iskolába, a többi gyerek közé? Akikkel annyira szeretett együtt lenni! Agnes asszony persze mindent megígért.

A házasság megtörtént. És elkezdődött Anna kálváriája.

"Kikölcsönözték!" Ez is szokás a kínai negyedben. Az ifjú feleséget, akit vásárolt a kínai, ki szokta kölcsönözni a barátainak, a szomszédoknak. A kis Annára egymás után tették rá a kezüket, mocskos sárga tenyerüket a ráncos, békaszerű kínaiak. Hiába sikoltzott, hiába könyörgött, hangját nem hallotta senki, vagy nem akarta hallani, a misztikus kínai negyed utcai, a sötét sarkok, piszkos lebujsok, elfüggönyözött büntanyák nem adják vissza egy megkínzott kisleány sóhaját és gyötrődő sirlalmát...

Anna csak az alkalmat leste, hogy ebből a pokolból kiszabaduljon. Egyszer ez az alkalom elérkezett... Sikerült neki meg szoknia. Sikerült neki kijutnia a kínai negyedből, sikerült eljutnia egész Hobokenig. Itt a Travelers Aid Society egyik tisztviselője a pártfogása alá vette. Az egész ügy a bíróság elé került. Annát Lee Nongtól a napokban hivatalosan elválasztotta egy new jerseyi bíró. Most majd visszaviszik az intézetbe és megkísérlik, hogy még egyszer a társadalom hasznos tagját neveljenek belőle.

Megrontóját, Mrs. Wah elérte azonban a bűntető kéz.

Sokkal kegyetlenebb sorsa lesz, mint amelyet a legravasabb moziíró kigondolhat az intrikája számára.

A férjét, a derék Mr. Wah, ópiumcsempészésen érték. Erre a hatóságok elrendelték a deportálását. Igen ám, de Agnes Russel a felesége, törvényesen, minnek következtében kínai állampolgár lett. Köteles tehát a törvény értelmében a férje sorsát vele megosztani. Őt is deportálják Kinába. Viszsa a férj hazájába. Már pedig Kinában tudvalevőleg nem valami nagyon kívánkoznak a nők után, annyian vannak. Kinában, különösen a túlszűfolt városokban, az a kedves szokás divik, hogy a nőket megfojtják, miután szépségüket elveszítették. Szépnek és kívánatosnak Mrs. Wahot már egyáltalán nem lehet mondani. S egyáltalán nem lesz meglepetés, ha egy szép napon valahol Sanghaiban, vagy Tongban, a piszkos sárga víz felszínén megjelenik egy felfuvódott, lila foltokkal tarka hulla. Mrs. Wah lesz ez a hulla. Mrs. Wah, aki lánykorában talán romantikát és izgalmat ment keresni a new yorki kínai negyedbe...

Amikor a mozi egy-egy előadása után, olyan előadása után, amelyben a kínai negyed történeteiről mondott borzalmas részleteket az írói fantázia, kimentünk a szabad levegőre, rendszerint mindnyájan mosolyogva jegyeztük meg önmagunkban azt, hogy micsoda nagyszerű fantáziája is van ennek és ennek az írónak, hogy micsoda lehetetlen helyzeteket, micsoda képtelen karaktereket tud kigondolni és még talán azt is megforgattuk az agyunkban, hogy ilyen képtelenségek az életben meg nem történhetnek.

A kis Anna esete egyik bizonyítéka annak, hogy az élet sokkalta több és sokkalta feketébb, rettenetesebb tragédiát hoz létre, mint a legcsapongóbb emberi fantázia a mozi színházak vásznain.

A kínai negyedek hihetetlen züllött, erkölcsi kloakája olyan részleteket rejteget ma is, amelyeknek a megértésére aligha képes az európai agy.

A kínai általában egy szinte csodátünetemény a mai modern világban. A rettenetes erkölcsi züllésnek legalacsonyabb fokát bizonyítja már maga az a tény is, hogy a négyszázmilliósi nemzet nem képes a saját lábára állani, hogy a négyszáz milliósi nemzet, valamikor a világ legtanultabb, legműveltebb nemzete, ma már kész prédája a prédaleső külállamoknak, legyen az bár Japán, vagy Anglia.

A kis Anna tragédiája csak egy kicsi békanyálas cseppje a kínai negyedek elképzelhetetlen erkölcsi fertőjének. És ez az erkölcsi fertő, ugylátszik, hogy egyik főoka annak a lealjasodásnak, amelybe az ősi hatalmas nemzet lesüllyedt.

Az ópium, amelynek importálásával Anglia ezer és ezer milliókat keresett Kína kárára és amelyért képes volt a szerencsétlen ország ellen annak idején háborút is kezdeni, a megölő mérge, a metyéle volt a jobb sorsra érdemes nemzetnek.

Az ópiumszívás mérgező hatása nemzedékekre tönkretette a kínai akaratot, nemzedékekre megbénította a kínai alkotó szellemet és nemzedékekre képtelenné tette a négyszázmilliósi népet arra, hogy önmagáról gondoskodjék, hogy önmagát fenntartsa, hogy önmagát a külső támadásokkal, ravaszkodásokkal szemben megvédelmezze.

És fájdalom, az ópiummetyéle ma már nemcsak kínai nyavalya. Fájdalom, az ópiummetyéle ma már olyan nemzetközi betegség, amelynek sok gondot fog adni a közeljövő bírának, kriminalistájának.

A ba világ

Yvonne Bortel fiatal életfolyonyok láncolata tragikus epizód padán se

A BALSZERENCSEK nökának a győztes mája azonban Yvonne fiatal francia nésznőt illeti meg, aki kezett meg az Egyesült Államokban és akinek rövid életét még mindig a legszerencse jellemezte.

A mozi színpadon a nő az egész társulatát nem produkált annyira tragikus epizódot, mint az ő eddigi élete próbája maga erősen tört angol vel illetékesen mondott élettörténetét egy amerikai színpadon a szerencsés nésznő.

Alig volt négyesztendő Yvonne, akit odahaza a Kikinek neveztek meghalt az édesanyja. Ráadásul azután az édesanyja vesztette a szerencsét, aki ekkor tisztán az amériai feltevéreinek rá volt utalva. Ez a Yvonne buenos ayresi olasz kőműves kalmazottja volt. Hogy legyen, meg kell magyarázni, hogy Yvonne francia nő volt, ellenben olasz volt és olasz volt a felesége is, akitől a fia született.

Kiki tehát kezébe vette a dorbotot és elment a Yvonne Alig szokta meg az utolsó hajlatot, a feltételeket. Ez még nem lett volna baj, ha a kis Yvonne volna valami kis örökös, azonban nem tette meg, vagyont az özvegye Yvonne szegény alig visszajutni Franciaországba szerencsére azonban itt a lami a családi vagyont, hogy idehaza vagy hátréig nyugodtan élhetett szenvedett leány, aki a nővérrel telepedett a városban.

1914 június 24-én a Yvonne egy autóbaleset áldozata lett. Hat hónap múlva halt az egyetlen hátróka a szegény Yvonne Patrick testvérhátja. A katonai szállítóhadjón a danellákban. Egy német jö elhelyeztette a hajót a tengerbe vesztette.

Ezek a szerencsétlen nem akadályozták meg az akkor már tizenhat éves Yvonne egy fiatal eszernagynak jegyességét, aki Calais közelében a Yvonne Alig hat hónapra az utolsó jegyzés megtörténte után a Yvonne egy ypresi egyik elesett.

Általában a háború denféle gyászos epizód volt Yvonne velkedett Yvonne látott élete. Az ő élete alapján tartóztattak a Yvonne Calaisban egy Yvonne hírneves német legtragikusabb epizód csak ezután játszódtak.

Andre Robert francia kapitány halálosan a szép leányba és azt neki, hogy elpusztítja nem lesz a felesége.

"Nem szeretem," a leány a tudósítónak, "amit fálkozva mondtam, hogy amit akar. Két nappal később, hogy elsüllyeszzenyete alatt volt annak huszonnyolc évesével együtt." A leányul háromnak sikerült, nie és ezek hírül hozták.

A balszerencse világbajnoka

Yvonne Bortel francia mozisínésznő eddigi fiatal életfolyása a legmegrázóbb események láncolata volt. A saját életéhez hasonló tragikus epizódokat talán még a mozi színpadán sem mernének bemutatni.

A BALSZERENCSE világbajnokának a győzedelmi pálmája azonban Yvonne Bortel fiatal francia mizisínésznőn illelt meg, aki nemrég érkezett meg az Egyesült Államokba és akinek rövid ittartózkodását még mindig a legsötétebb balszerencse jellemezte.

A mozi színpadon a kis színésznő az egész társulatával együtt nem produkált annyi és oly sötét tragikus epizódot, mint aminőket az ő eddigi élete produkált. A maga erősen tört angol beszédével illetékesen mondotta el az életétörténetét egy amerikai tudósító előtt a szerencsétlen kicsi színésznő.

Alig volt négyesztendő a kicsi Yvonne, akit odahaza becéző néven Kikinek neveztek, amikor meghalt az édesanyja. Tízéves korában azután az édesapját is elvesztette a szerencsétlen gyerek, aki ekkor tisztán az olasz származású féltestvérének jóakarására volt utalva. Ez a féltestvér a buenos ayresi olasz konzulátus alkalmazottja volt. Hogy ez érthető legyen, meg kell magyarázunk azt, hogy Yvonne édesanyja francia nő volt, ellenben az apja olasz volt és olasz volt az első felesége is, akitől a fia született.

Kiki tehát kezébe vette a vándorbotot és elment Argentínába. Alig szokta meg azonban az éghajlatot, a féltestvére is meghalt. Ez még nem lett volna olyan nagy baj, ha a kis Yvonne hagyott volna valami kis örökséget. Ezt azonban nem tette és az egész vagyon az özvegye örökölte, míg Yvonne szegény alig volt képes visszajutni Franciaországba. Szerencsére azonban itt még volt valami a családi vagyonból, úgy, hogy idehaza vagy három esztendőig nyugodtan élhetett a sokat szenvedett leány, aki Calaisban a nővérel telepedett le és boldogan élt.

1914 június 24-én azután a nővére egy autóbalesetnek az áldozata lett. Hat hónapra rá meghalt az egyetlen hátramaradt rokona a szegény Yvonne, Patrick testvérbátyja. Ez a fiú egy katonai szállítóhajón volt a "Dardanellákban". Egy német buvárhajó elsüllyesztette a hajót és Patrick a tengerbe veszett.

Ezek a szerencsétlen események nem akadályozták meg azt, hogy az akkor már tizenhat esztendő Yvonne egy fiatal csinos angol örnagynak jegyesévé ne legyen, aki Calais közelében állomásozott. Alig hat hónapra azonban az eljegyzés megtörténte után a vőlegény az ypresi egyik útközvetben elesett.

Általában a háború alatt mindenféle gyászos epizódokban bővelkedett Yvonne, sokat zaklatott élete. Az ő információja alapján tartóztattak le és löttek agyon Calaisban egy Rosenberg nevű hírneves német kémét. A legtragikusabb epizód azonban csak ezután játszódott le.

Andre Robert francia tengerészkapitány halálosan beleszeretett a szép leányba és azt mondotta neki, hogy elpusztítja magát, ha nem lesz a felesége.

"Nem szeretem," mondotta a leány a tudósítónak, "miért is tréfálkozva mondtam, hogy tegyen, amit akar. Két nappal később értesültem, hogy elsüllyesztette a vőlegénye alatt volt buvárhajót, annak huszonnyolc főnyi legénységével együtt." A legénység közül háromnak sikerült kimenekülnie és ezek hírelt hozták, hogy a ka-

pitány Yvonne miatt követett el öngyilkosságot. A szerencsétlen leányt erre megrohanták az elsüllyedt buvárhajó legénységének árvái és özvegyei és alig tudta elkerülni azt, hogy félholt-ra ne verjék.

Természetes azonban az, hogy a szép Yvonne nem maradt udvarlók nélkül. Ellenkezőleg igen sok angol tiszt tett neki házassági ajánlatot, de sőt az egyikük Leo Marshall kapitány a lány lakásán öngyilkosságot követett el akkor, amikor kosarat kapott.

Ez az öngyilkosság majdnem bajba keverte Yvonne-t és azt a két angol tisztet, akik segélyére siettek. Marshall kapitány a lány ebédlőjében lőtte főbe magát. Tudva azt, hogy vizsgálat következik, a lány értesítette a tiszt két kollegáját, akik elszállították a hullát a saját lakására és értesítették a katonai hatóságokat. Azonban a revolvért oly ügyetlenül helyezték el, hogy azonnal meglátszott, hogy a kapitány nem a saját lakásán követett el öngyilkosságot, mire a két tisztet vizsgálati fogdába helyezték. Yvonne természetesen segítségükre sietett, elmondotta a valót a hatóságok előtt, mire a két tisztet szabaddá helyezték, azonban ez az esemény jó néhány hétre buskomorra tette a szerencsétlen leányt.

Mire a háború véget ért, Yvonne már elköltötte az utolsó frankját és zálogba esapta, vagy eladta az utolsó butorát is, úgy, hogy kénytelen volt munkát keresni. Párisba ment, ahol a Gaumont mozicég műtermében kapott alkalmazást. Eleinte csak "extra" volt, azonban csakhamar kisebb szerepeket kapott, úgy, hogy szegényesen meg tudott élni a fizetéséből.

Azt hitte azonban, hogy a mozisínészség sokkalta jövedelmezőbb Amerikában, miért is minden frankját, amit csak lehetett, megtakarította, hogy jegyet vásárolhasson New Yorkba. Pizennyolc hónapi munka és nélkülözés után odáig jutott, hogy elegendő pénze volt néhány ruhát és egy hajójegyet vásárolni New Yorkig. Mielőtt azonban ez megtörténhetett volna, a műtermet becsukták és Yvonne állás nélkül maradt.

A megtakarított pénzen Londonba ment munkát keresni. Ott egy újsághirdetés nyomán egy amerikai vaudville igazgatójával ismerkedett meg, aki szerződtette egy egyfelvonásos vaudvill darabhoz, amelynek a címe volt "Fragments of France." Ebben a darabban egy kis francia leányt kellett volna játszania.

Az igazgató másnap már elutazott Amerikába, úgy intézkedve, hogy Yvonne később kövesse, miért is hagyott számára egy elsőosztályú hajójegyet New Yorkig. Yvonne ekkor a megmaradt pénzeeskéjét ruhákba fektette, amelyekre majd szüksége lesz, gondolta, az amerikai színpadon és a következő héten fényes reményekkel megindult New York felé.

A balszerencse azonban ekkor sem hagyta el. Alig hagyta el a hajó Southamptonot, Yvonne rájött, hogy a ládája hiányzik és nem is tudták megtalálni. Természetes, hogy nem volt bebiztosítva.

hogy szerepet adnak neki az egyik új moziképben, azonban napok mulva arról értesítették, hogy a kép elkészítését csak tavasszal fogják elkezdeni.

És, hogy teljes legyen a nyomorúság, amikor a lakására visszatért, az után elvesztette az egyetlen ékszerét, amely még megmaradt neki a pusztulásból.

Eddig "csak" ennyi baleset érte a fiatal leányt. Biztosította azonban az újságtudósítót, hogy a balsors újabb látogatásairól tudósítani fogja. Hogy lesznek ilyen újabb látogatások, azt Yvonne egész holtbiztosra veszi.

És most a kis Yvonne, a balsors üldözöttje, a balszerencse világbajnoka ott szepeg a nagy, a hatalmas, a hideg, az önző, a kegyetlen New York város palota tömegében, emberzuhatógában. A mi körülveszi, a nagy niestelenység, a nagy idegenség, a nagy szeretetlenség.

Azonban ki tudja. Lehet, hogy az eddigi balsors lesz ezután a szerencse kuforrása a kicsi francia mozisínésznő részére.

A végzet utjai kiszámíthatatlannak és Amerika a határtalan lehetőségek és a lehető lehetetlenségek hazája.

Egy bizonyos és pedig az, hogy a kis Yvonne most megkapta azt, ami Amerikában minden összegnél többet ér. A kicsi francia leány most reklámmot kapott. A neve ott szerepel nagy amerikai újságok feltűnő helyén, mellette az arcképe és ez alatt a "hard luck story" amelyet a maga tört angol nyelvén szepege elbeszél.

Ez a "hard luck story" nagyszerű reklám a kicsi francia mozisínésznőnek és cseppet sem lenének meglepve, ha igen rövid idő alatt "észrevennék" a reklám hatásaképpen azok, akiktől itt a mozisínészek és mozisínésznők sikere függ.

A balszerencse is reklám lehet Amerikában s a reklám olyan töke, amelyet még csak felbecsülni sem lehet.

Ha a sejtelmünk nem csal, hamarosan jobb napok fognak virradni a kicsi Yvonne-ra. Ha nem csalódnunk hamarosan viszont fogjuk látni valamelyik nagy itteni mozitársaság képein. Azt pedig nem hisszük, hogy a kicsi Yvonne balszerencséje elengedő legyen ahhoz, hogy tönkrejuttasson egy nagy amerikai mozikompaniát.

A szegény fiatalember

Írta: Pajzs Elemér

OTT KEZDEM, hogy nem is volt szegény és nem is volt fiatal.

Egy nagy körüti drogéria firtatáblá... díszlett a neve, a két segéd meg Vilmiike nagysád "fönök ur"-nak szölongatták és a kifutó-gyerek lesegítette a kabátját, ha megérkezett. Garzonember létere háromszobás lakást tartott, előkelő restaurán-ban étkezett, jó földszinti zsöllyébe süppedt, ha operába ment és az ujjain kövér gyűrűk szornokdtak.

A harminnegyedik esztendő gázolta, karácsonykor ünnepelte az utolsó születésnapját, de koponyáját még gaadig fűrtök takarták.

Szegénynek azért nevezem, mert egyedül állott, mint gemeskut a végtelen pusztán, rokonok jóbarátok híjján; az apja korán sirba ment, az anyját még a gyermekkor mosódott ködében sem ismerete. Fiatalnak azért, mert a szive gyerek volt még, az évek visszapattantak róla, mint labda a falról.

A nevét is megmondhatom: Harmath Károlynak hívták, előneve is volt (az apja egy hajdani, rég idegen kére szállott jószágá után,) de nem használta.

Hát, kérem, ez a Harmath Károly egy kora tavaszi estele megérkezett a vidéki kisvárosba, mondjuk így: szivügyben. Itt volt a nő, a főjegyző lánya, akit látni kívánt; egy öreg tántika diesérte Pesten s ő hajlott a szóra, mert unta már a rövidlejáratu s illanó szerelmeket, asszonyt akart, akit vel osztozkodjék az örömkön, mert sok-sok meleg gyúlt meg a szegény fiatalember magános szivében.

A hétórás vonattal cammogott ide; fujt, szuszogott, majd megszakadt a masina, mig elhozta. Egy közbelső stáción át kellett szállnia másik gépre, félóra várakozása volt s ezalatt az ébredő tavaszt nézte, a gémekeket a töltés melletti nádasban, a lefelé esező napot s unalmában hatosokat hajigált az automafába. Jól mulatott, hogy a vörös alkotmány egyszer bajszpedröt köpött ki, holott nem is viselt bajszot s egész gondja volt, mit csináljon vele.

Fiákeron kocsizott be az állomásról, mert messzire tolták el a sineket. Az indóházától nézve, mint magas fekete nyárfa meredt a torony vonala a sötétbe. Az utat, ahol a kocsi elgörgött, esonkára nyirt szederfák szegélyezték kétoldalt s a törzsek tövéből árkok futottak, hogy levezessék az esővizet. A kápolna előtt mécses pislogtak s öreg nénik térdeltek, ájtatos imákat morvolya; a monoton kórus jó darabon kísérte a kocsit.

És most itt üldögél a vidéki szálló egyszerű szobájában.

Még nem volt ereje a tavasznak, fázott, begyújtott a törpe vas-kályhába, ropogott a jó őrfa, hogy vörösré izott a kályha gyomra.

Künn eleredt a tavaszi hó s úgy lehült a levegő, hogy megült a tetőn.

Kitátotta a sárga tehenbőr-táskát s előszedgette a bepréslt holmikat, egy új ruhát is, ebben szándékszik holnap vizitálni a főjegyzőknél. Fejét csóválta, bosszszankodott a eselédre, aki ügyetlenül pakolta be; párszor végigszántott kezével a szöveten és a szekrény akasztójára lógatta, hogy kismuljanak a gyűrődések.

A szálló nagytermében ráe tamburazenekar hangversenyezett, s az utól elbágyadva végigterült a kanapén és halkán dünnyögte a beszívárgó fájdalmas melódiát.

A sör- és pezsgóreklámokkal teleagatott étkesében megvacorázott, nem jól és nem rosszul, de most nem is volt fontos, elfoglalták a holnap eseményei, Ida, a gyönyörű nő. Kellemes izgalom

fűtötte, az elhatározások ez előestéje olybá tűnt előtte, mint úr-édeszka, melyről a komoly életbe lendíti magát.

A fogas gombjára valami meghívó volt szurva, átfutotta a sorokat, de minden érdeklődés nélkül. Majd szivarra gyújtott és jobb szórakozás híjján vigyázott, le ne essen a hamuja. Sikerült is csaknem esonkig szinia, akkor sarokba hajította, fizetett és visszavonult a szobájába.

Az óra félkilencet mutatott csak.

— Kora még lefeküdni — gondolta. — De mit csináljon? Csak nem ül künn a füstben!

Pontos ember lévén, a kiadásait jegyezte be a noteszébe, hordárt, vasuti jegyet, kosit; mindent a legnagyobb rendben.

Ujabb szivart halászott ki a tárcájából, mert szenvedélyes dohányos volt és élvezettel esipte le a végét. Aztán tovább akarta olvasni a német regényt, amit a kupében megkezdett, idegesen lapozott, mert elfelejtett fület hajtatni.

Alig uszott meg egy fejezetet, ének esendült fel, finom női hang s a szegény fiatalember kellemesen meglepődve kapta fel a fejét.

— Ki énekelhet? — töprengett. — Most Floria Tosca szólama hullámozott a fülébe s ez eldugott idegen kisvárosban, hol teremtettem lelket nem ismert, mint régi kedves barátot üdvözölte a zengő áriákat.

A közelben énekelnek, ezzel tisztában volt; tán éppen a szomszéd-szobában. Igen, de kicsoda?

Mohón szüresülte az éneket, felalá lépkedve a szobában, úgy hatott rá, mint kellemes meglepetés.

Szolgának egyszer, szobalánynak kétszer, pincérnek háromszor — olvasta a tapétára szegelt kis nyomtatványon. Becsengette a pincért és egy kapucinert rendelt. Pere mulva párazott előtte az asztalon.

— Várjon csak kérem... lesz szives megmondani, ki énekel itt?

— Halmi Mária fővárosi művész — mondta a pincér készségesen. — Jótékonyfélu előadás lesz holnap a vörös kereszt javára — magyarázta még.

— Á, igen — jutott eszébe — hiszen olvastam a meghívót... hallatlan, milyen szórakozott vagyok...

— Színész — mészott Harmath. Szaga, ize, varázsa volt előtte a szónak, mintha azt mondanám: heregasszony; vagy dollárkiálynő. Irigylte a boldogokat, akik köszönnek az után a híres művésznőnek, vagy pláne korzónak vele a Dunasoron, vagy kocsiznak a Stefánán. A legutolsó kis színésznőskére is csodálattal nézett fel, de a gyávasága és féltékenysége megakasztotta, hogy közeledjék hozzájuk. Csak ábrándozott róluk unalmas órák során s így a szándéka csak testetlen vágyba gubózott.

— Milyen kellemesen tölthetném az időt, ha ismerném, — busongott a szegény fiatalember.

És az anyjára emlékezett, aki szintén színésznő volt, ünnepeit diva, de akit — mostoha sors! — sohase látott. Talán tőle örökölte a színház iránt való szeretlen rajongást.

Apját a gróft is alig ismerte: másfél éves lehetett, mikor koldusszegényen, mindenét elherdálva, sirba fektült. Csak a grófi titlust örökölte tőle, ezzel se kérkedett, elhallgatta szerényen.

Mindig könnyek barázdálták az arcát, ha kietlen gyermekkorára emlékezett.

Az anyja otthagya a gróft, Amerikába ment egy börtgyárossal és színész nő lett. Ő megértette. Nem itélte el. Biztosan volt oka rá.

És milyen színész nő! A képes-

lapok sorban hozták az arcképét, az újságok égieg magasztalták.

— Mamám, drága mamám — sóhajtozott a szegény fiatalember. Szokatlan volt a szó, nem jártak rá az ajkai.

Mindezeket Lejzi bácsi mesélte el, a nagybátyja. Ő nevelte, ő fizette érte az iskolapénzt.

Most a drogéria sok illatból összetett szaga faesarodott az orrába, az ezüstös önműködő pénz-tár csengőjét vélte hallani s a hosszú szeg ékeskedett előtte, melyre Vilmiike nagysád a blokkokat surjta. Mindez elvesztette sulyát és jelentőségét, a mellében nagy gödör tátongott, úgy tetstett, nincsen is szive. Nagyönnyagon érezte most egyedüliségét, siralmas árvaságát a szegény fiatalember. Furesán, ijedten hordta körül a szemét az egyszerű hotel-szobában, mintha a szüleit kerestet volna: apját, a májbeteg gróft, aki szeretete az agarakat, a ballethölgyeket és a kártyát s már harmincéves korában kopasz-ságtól ezüstlött a tarkója és anyját, a feleségét, később nagyszerű művésznőt és kedvest, akinek a hangja ugy csengett, mint a legfinomabb üvegharang s aki oly szóp volt, amilyet festők se álmodtak vászonra soha.

— Papám, mamám, — szűkölt a szegény fiatalember és most összeszett a harmincegy esztendő, szegény nyoszörgő kis gyerek volt csak, tehetetlen, szánalomraméltó és oly lehetetlen volt neki az élet mint halnak a part fővénye.

Ujra felhangzott az ének, angyali muzsika s az ő szive feltáruult, mint a nyíló virág kelyhe; leesett pillákkal itta a csodás hangokat.

— Részeg vagyok, — mondta boldogan a szegény fiatalember. — A szép percek áhítatába rekedt, dohányos hang riszált bele. Felugrott és kiszaladt a folyosóra.

Egy utazó toporzékolt a harmadik szoba előtt, hiányos öltözékben, fején szürke komótsapkával. Az arca ismerősnek tetszett és már emlékezett is: a szomszéd szakaszban utazott a vonaton.

— Micsoda disznóság — fujta gorombán, — nem hagyják aludni az embert. Kolozsvárról jövök, negyvennyolc órát utaztam...

Hadonászott a gyűrűs kezeivel és amint ide-oda topogott, a papucs is lemeradt a lábairól.

Ő őszintén felháborodott a paraszti hangon, de türtőztette a haragját. S bár semmi köze nem volt a dologhoz, udvariasan bemutatkozott az utazónak és mondta:

— Művészet ez uram és nem esendűháborítás. Boldogok lehetünk, hogy ilyen élvezetben van részünk ebben a sárfelekben. Semmi ok a zugolódásra...

— Igen kérem, mindent aláírom, csakhogy én Kolozsvárról...

A fiatalember latba vetette minden ékesszólását, tán tíz percig is beszélt szünet nélkül, mig nagynehezen sikerült az utazót lecsendesítenie.

A szobalány is előkerült a lármára és most vihogott a folyosó sarkán.

A primadonna is kidugta a fejét az ajtóresen, végighallgatta a vitát és mosolygott. Bő japán kimonó omlott a testén és a folyosó gyér világitásában elragadóan szép volt.

— Köszönöm, — biccentett a fiatalembernek.

Harmath Károly boldogan nyugtázta a köszönetet.

— Ő kérem, — szólt remegő hangon s maga is esodálkozott, hogy meg mer szólalni. — Ő kérem — szólt — szerencsének tartom, hogy szolgálatára lehettem.

De érezte, hogy zavarban van; az ujjait gyurta és fészkelődött a nyakával, mintha szoritán, vagy riszálna a gallér.

— Hu, de dörmögő medve az a

bácsi, — intett a művész — az utazó szobája felé.

— Igen. Az. Medve.

— De maga megtáncoltatta... Harmath Károly szerényen le-sütötte a szemét.

— Ha megengedné, hogy közelebb lépjek... — mondta némi bátorságra kapva.

— Miért ne? — szólt Halmi Mária. — Vagy tudja mit, jöjjön be a szobámba, elbeszélgetünk félórát.

— Köszönöm, köszönöm. — hállalkodott a fiatalember. Jól esett a kitüntetés, megindultan fogadta, mint gyerek a vizsgai jutalom könyvet.

Becsengtek a pincért, teát rendelték.

— Majd én elkészitem a magáét is, jó? — ajánlkozott a színész. — Rummal szereti vagy citrommal?

— Rummal, — vágta rá, ennyi kedvességtől megzavarodva a fiatalember. Pedig citrommal szerette.

Halmi Mária meggyújtotta, a rumot a csészékben, sziszegett a porhanyuló cukor, magásra nyelvelt a láng és mint görögtűz, megvilágította a szép hervadó arcát.

Eleinte akadozott a diskurzus, de a művész kedves volt, mindig kisegítette a zökkenésből. Később összemelegedtek és mint régi ismerősök cserélgették a gondolataikat. Amyira, hogy félóra mulva ezt mondta a fiatalember:

— Kedves Mária, ne haragudjon az őszinteségemért: én szeretem magát.

— Na, ez jó, — kacagott a művész.

— Magára vessen, — mentegetőzött a szegény fiatalember riadtan. — Mért kezdett velem beszédel? Igen kedves Mária, szeretem és mikor énekelni hallottam, már akkor rajongtam érte, pedig nem is láttam. Én szeretnék őt falut adományozni annak a vigécnek, mint hajdan a királyok, vagy legalább is egy skatulya jó szivart, mert ha ő nincsen, sose ismertem volna meg magát.

— Igen, — mondta Halmi Mária és gyufaszálakból kastélyt épített az asztalon.

— Ugy-e, kedves Mária, különös ez? Jöttem a kisvárosba szomorúan, boldogságot keresni, mert tudja meg, ha még nem mondtam volna, lánynézőbe jöttem. Most nem ott ugyan, ahol kerestem, de megtaláltam a boldogságot, ittam a boldogság borából és holnap bartyba kötözöm a bánatomat és visszem vissza.

— En ötven éves vagyok, uram, — mondta Halmi Mária komolyan.

— Ugyan ne tréfáljon, — háritotta el a fiatalember.

— Ötven multam októberben, bizony.

— És ha hatvan és ha hetven, ki bánja? — heveskedett Harmath Károly — én szeretem, szeretem. És elkapta a kezét és ráhajolt és megesókolta.

Halmi Mária hagyta. Künn szánkó csengett, hó hullt és a fiatalember a végtelen orosz télre gondolt, melyről oly esodálatosakat olvasott az orosz regényekben.

— Hogy híjják a lányt? — kérdezte Halmi Mária kötődve.

— Idának.

— Szép az Ida, mondja? ...

— Bánom is én!

— De mégis, no...

— Hatvanezer koronája van, mondják, nagyon szép, mondják, de én nem törődöm, semmivel se törődöm.

És megint kezét esókolt, de csaklón felül és az ajka, mindha odatapadt volna, nem tudott bucsúzni a finom, szagos börtől.

— Na... — mondta Halmi Mária meglegedve. De hagyta.

(Folytatás a 10-ik oldalon.)

HAJDU Magdánam tam a lakodalmán szép menyasszony.

Apró pereget egész nap. Jaj, de jó volt napestig, esztendőszakadatlan muzsikát, falu táncolt. Jaj, de volt!

Hajdu Magdát Halmi vette el. Szép erős táncos, híres ivó, veres lu határán.

A Hofman Pali apja ter volt, takarékos, esztendő Megbecsülte a falut a kovácsmestert. A be a munkája után hazatett falufelől egy Bizony, kastélynak.

Nap-nap mellett kalapázon kívül földet is szisz tartott, falu esodátehenén szólt a vezér.

Mikor az öreg Hofman meghalt, Hofman Pali eseperedő suhanó volt, ben folyt a munka. T lit ki se gondozhatta, vával ki se javították góttól édesanyja kasshátta.

Igy lett Hofman Pali leghiresebb, legrosszabb.

— Hofman Pali a kárulgeti, szőljön, kőgyöngye harmat a művaló csalónak, mondta tonné. Sok rosszat mon nap-nap mellett szeg hozza: Hofman Pali Hofman Pali a postyós reggelig mulatott, s verték, egy szekér ton eltáncolt. Mulya szereti, a híres menyasszony, szőljön kelmed a lányunkat.

Az öreg Hajdu M hallgatta az asszonyt.

— Asszonybeszéd, — mondta, nem rossz az.

— De rossz, mon rossz, hallja kelmed nek róla.

— Eh, szólt Hajdu mindég esiripel a verpajtások az öreg Hofnővekedtünk, ő is, ő mulattunk, mégis meg is itt vagd, én is, ross mondja? A vértől forrja ki magát.

— Majd lássa em jót sejték.

— Hofman Pali sznyom, a lány is szit ber ne bontsa meg, az összekötött. Egybe had. Ne félj, jó lesz szony.

Igy ment egybe a hada. Hajdu Magdát liomszált Hofman Pali ültette. Gyöngye lile róza fakadt: Hofman falu híres legénye, es lett. Templomba ha se egymaga.

— Jaj de szép pártetik egymást, mondban.

— Ugy-e mondta ugy-e mondtam, — sz Hajdu Márton, — sz sasból, turbékoló galylyen pár itt az Ipo.

És az öreg Hajdu be büszkeség szállt, man-familia nemcsak lia. Kalapács, annak nem eke, dolmány dák szélbe verődő ing, nak titulálják, nem Bizony megnőtt a H

Hajdu Margit tragédiája

Irta: Nógrádi László

HAJDU Magdának ott voltam a lakodalmán. Jaj, de szép menyasszony volt!

Apró pereceket szórtak egész nap. Jaj, de jó volt! Reggeltől napestig, estvétől reggelig szakadatlan muzsikáltak. Egész falu táncolt. Jaj, de vig nap is volt!

Hajdu Magdát Hofman Pali vette el. Szép erős legény, híres táncos, híres ivó, verekedő hét falu határán.

A Hofman Pali apja kovácsmester volt, takarékos, csendes ember. Megbecsülte a falut, a falu meg a kovácsmestert. A becsülete meg a munkája után házat is építhetett falufelől egy kis dombon. Bizony, kastélynak is beillt. Nap-nap mellett kalapácszó hangzott onnan, az öreg Hofman vasat vert — pénzé kalapálta. A házon kívül földet is szerzett, lovat is tartott, falu csordájában az ő tehenén szólt a vezérsengő.

Mikor az öreg Hofman felesége meghalt, Hofman Pali még csak eseperedő suhanc volt. A műhelyben folyt a munka, Hofman Pali ki se gondolhatta, szerető szavával ki se javította, rossz dolgoktól édesanyja vissza nem tartotta.

Igy lett Hofman Pali hét falu leghíresebb, legrosszabb legénye... Hofman Pali a házukat kerülgeti, szökhöz kelmed neki, gyöngé harmat a mi lányunk, nem való esalonak, mondta Hajdu Mártonné. Sok rosszat mondanak róla, nap-nap mellett szálló beszéd hozza: Hofman Pali verekedett, Hofman Pali a pöstyéni malomban reggelig mulatott, Szakálból ki-verték, egy szekér búzát Losoncon eltáncolt, Mulyadi Veronát szereti, a híres menyeeskét — szökhöz kelmed neki, hagyja a lányunkat.

Az öreg Hajdu Márton elhallgatta az asszony beszédét.

— Asszonybeszéd, mesebeszéd, mondta, nem rossz az a legény.

— De rossz, mondom, hogy rossz, hallja kelmed, mit beszélek róla.

— Eh, szólt Hajdu Márton, mindég csiripel a veréb, kenyeres pajtásom az öreg Hofman, együtt növekedtünk, ő is, én is, eleget mulattunk, mégis megvagyunk. Te is itt vagy, én is, rossz voltam-e, monddjad? A véri hajtja, hogy forrja ki magát.

— Majd lássa ember, én nem jót sejték.

— Hofman Pali szereti a lányom, a lány is szit hozzája. Ember ne bontsa meg, amit két szív összekötött. Egybe megy a két had. Ne félj, jó lesz minden, asszony.

Igy ment egybe a falu két híres hada. Hajdu Magdát a gyöngé liliomszált Hofman Pali a kertjébe ültette. Gyöngé liliomból teljes rózsá fakadt. Hofman Pali, hét falu híres legénye, csendes ember lett. Templomba ha elment, oda se egymaga.

— Jaj de szép pár, jaj de szeretik egymást, mondták a faluban.

— Ugy-e mondtam, asszony, ugy-e mondtam, — szólt gyakorta Hajdu Márton, — galamb lett a sasból, turbékoló galamb, nincs ilyen pár itt az Ipolyvölgyön.

És az öreg Hajdu Márton lelkébe büszkeség szállt, mert a Hofman-familia nemcsak olyan familia. Kalapács annak a címere, nem eke, dolmány dukál neki, nem szélbe verődő ing. Mester uramnak titulálják, nemcsak így-ugy. Bizony megnőtt a Hajdu-had ere-

je is, uribb a pörta, kényesebb a ház is.

Hajdu Márton lelkén sok szép gondolat szállt át.

— A gyerekből már egészen ur lesz, mondogatta, hogy legyen ur, nőjön ki a rög közül.

Idő telt, idő fordult, még ki se tavaszodott, a gyerekek híre sines, még is meghalt az öreg Hajdu Márton. A Hajdu Márton sírján be se horpadt a hant, fű is alig verődött fel rajta, utána ment az öreg Hofman is.

Hofman Pali két portán ur lett.

— Ne ríj, mondta Hajdu Magdának az ura, ne ríj, apád lesznek apád helyett, édes feleségem. Ha betisztul a termés, szép követ hozok neked Losoneról.

Elmult a nyár, el az ősz, betisztult a termés, hideg ködök jártak már végig a völgyön, Hofman Pali még se ment Losonera. Az asszony maga biztatta:

— Menjen kelmed, menjen, ne szakadjon le sirkövetlen sirra a hó.

Jaj, bár ne mondta volna... Hofman Pali elment.

Kerülök, fordulok, mindjárt itt lesznek, hideg ködök szállnak, jeges szárnyu szél espados, te csak maradj itthon, lelkem.

Tudta Hofman Pali, mért nem viszi az asszonyt. Számadása volt még, egy kis számadása Mulyadi Veronával, a híres menyeeskével.

Ott szolgált a rárósi kocsimában.

Amint ment a völgyön fölfelé Hofman Pali, sok emlék szólt hozzá, sok eltemetett emlék.

— Nem, mondta, nem akarok tudni semmiről, be se mék a rárósi kocsimába.

A szél még jobban feltámadt, sűrűn verte arcába a hideg havas esőt. S hogy közelebb ért a kocsmához, meg-megbizseredett a lelkében valami, Hofman Pali nem tudta, mit tegyen.

— Eh, mondta haragosan, mitől félek, szeretem a feleségem, teszá molok Mulyadi Veronával. Gonosz az idő, a lovak is hagy pihenjenek egy minutát.

Mulyadi Verona nyiló, hajló virágszál most is. Rózsá a két arca, ringó a dereka, hamis a szeme.

Jaj, de régen láttam, mondja Hofman Pali, s még a helyet is megtörli, ahová ül. Talán bizony fél tőlem, kelmed? kérde s kacag is, sir is a szeme.

— Dehogy félek, lelkem, dehogy, most is im betértem ide.

— Pórázon biz, kelmed, suton tartja az asszony.

— Engem, — mondja Hofman Pali s az üveggel leüt az asztalra. Koccints velem, látod, hogy nem félek.

— Mit mond az édes felesége, ha meghallja? — ingerkedik Mulyadi Verona, de azért csak koccint, oda is ül mellé.

— De szép vagy, lelkem, —

mondja Hofman Pali, — napról-napra szebbülsz.

— Pedig öldös a bánat, — sugja Mulyadi Verona. Édes a szava, bánatos a nézése. — Olyan vagyok, mint az árva madár, nem szeret már engem senki.

Kint sivitva nyargalás a szél, jégeső veri az ablakot, a lovak is megpihentek, Hofman Pali még se megyen tovább.

— Még egyszer mulatok veled, lelkem, hogy ne legyél árva madár. Nem vált még vízzé a Hofman Pali vére.

— Késő éjszaka volt, hogy haza került Hofman Pali. A felesége fenn virrasztott.

Jaj, hol maradt, kelmed, már rosszat sejtettem, nem támadt-e baja, — sirta is, kacagta is az asszony, hogy megjött az édes ura.

Gonosz az idő, sikos az út, — soká elmaradtam, még s végezhettem semmit, hazudta Hofman Pali.

Leszakadt a hó, még se lett sirkő, sokszor ment Hofman Pali Losonera, még se végzett semmit. Három nap is ott maradt, még se jött a sirkő.

— Ne menjen el, kelmed, hagyja azt a sirkőt, sokszor ritta az asszony.

Hofman Pali megint csak elment.

Szó támadt a völgyön, hirtelen szállt le mindenfelé. Most ez, most az hozott újságot, a faluban is sugdostak mindenfelé.

— De soká nem gyön az a sirkő, hogy nem gyön az a sirkő, ej, ej...

Hajdu Magda hallott is, nem is, csak ritt szegény.

Egy rózsá után a másik hervadt le az arcáról, rózsából halvány liliom lett megint.

— Ne szomorkodj, édes lányom, vigasztalja az anyja, csak megjön a sirkő, oztán jó lesz mindjárt minden.

— Majd jó lesz, — jó lesz, monddta Hajdu Magda.

Egyszer megint elmegy Hofman Pali, három nap is eltelt, még se vetődött haza. Hamarabb jött a hír, hogy Ráróson mulat Mulyadi Veronával.

Éten éjszaka volt, hogy megjött, éten éjszaka volt, hogy a házból kikergette a feleségét.

Nem tudni, mi tette, a hideg jeges víz-e, vagy a hideg sző-e, de beteg lett Hajdu Magda. Az anyjánál feküdt.

— Megjön a tavasz, lelkem, — mondta az anyja, — jobban lesz, lelkem. Felejtsd el azt az embert, vig is leszel még te, lelkem.

Megjött a tavasz, el is vitte Hajdu Magdát. Mikor meghalt, Hofman Pali akkor is sirkőért volt Losoncon...

Hajdu Magdának ott voltam a temetésén. Jaj de szép temetés volt!

Az apja mellett ásták meg a sírját. Két hársfa állott fej felül; lombosodtak, zöldeltek éppen. A toronyban mind a négy harangot huzzák reggeltől estvére hajló alkonyatig. Szóltak, szóltak, jaj de szomorúan szóltak!

— Mondtam, mondtam, jajgatt az anyja, hogy ne adjuk, ember. Liliom volt, gyöngé harmat, megölte a bánat.

Egész falu ott volt, Hofman Pali is ott volt. Gyászoltunk, sirattuk. Jaj, de szomorú egy nap volt!...

SÜRGÖNYILEG

vagy posta útján Kiss Emil bank legpontosabban és mindig a legalacsonyabb napi árfolyam mellett küld pénzt Magyarországra.

HAZAUTAZÓ

magyarok a legteljesebb mértékben Kiss Emil bankár irodájában részesülnek és a pénzüket ott váltják be a legelőnyösebben.

ÓHAZAI

ügyek a legszakszerűbben Kiss Emil bankházának közjegyzői osztályában intéztetnek el, mert az ő budapesti irodája minden okirat kibozataláról gondoskodik.

Irjen az alábbi címre:

KISS EMIL

BANKAR

133 SECOND AVE., NEW YORK

Egyedül

(Folytatás a 3-ik oldalról.)

soly, vagy egy fájdalommal átitatott mélyebb, részvételi tekintet. Semmi. Semmi.

Egész éjszaka nem aludt s már korán reggel a kertben volt. Ugy érezte; mintha tíz évet öregedett volna. Még csak néhány napot akart itthon tölteni, aztán ki tudja, mi lesz vele? Valami élettelen, sötét kétségbeesés szorongatta a lelkét. Egyszerre valami frissen a lelkére törő vágy fogta el. Látni akarta az apját. Beszélni akart vele. És tovább nem tudott parancsolni az érzéseinek.

Néhány pere mulva már az utcán volt s a doktor háza felé sietett. Belépett a kapun a derűs, tiszta, virágos, üveges tornácra jutott. Egy fiatal leány futott keresztül a tornácra s barátságos pillantást vetett a leányra.

Rögtön jön a papa, éppen reggelizik. Tessék addig ebbe a szobába.

Kinyitott egy ajtót és beengedte a leányt. Egyszerű kis szoba volt. Néhány székek, s egy horgolással áthuzott pamplaggal. A falon családi képek. Az egyik az orvos az egész családjával. Megismerte, hogy ők voltak, mert a leány is rajta volt egy másik nagyobb leánnyal. Rajtuk kívül két fiú. Az egyik önkéntesi egyenruhában. Az orvos derűs, nyílt tekintetű ember volt.

A folyosóról frissen esengett le a hang s egy kanári trillázott bele a napsugaras reggelbe. A kertből kacagás hallatszott s valaki, valamelyik szobában pihent ujjakkal zongorázni kezdett.

Minden olyan derűs, tiszta és boldogságos volt itt. A kertből a folyosó üvegen keresztül pelargóniák mosolyogtak be. Egy kutya állt meg a folyosó tiszta, fényes kövén s belepillantott meleg szemével a szobába.

A leány szíve nagyokat dobant. Egyszerre lépéseket hallott s hirtelen előtte állt az orvos. Barátságosan rápillantott, kinyitott előtte egy ajtót, beeresztette s halkán mondta:

— Parancsoljon.

A szobában szembe fordult vele és barátságosan kérdezte:

— Nos, hát mi baj?

A leány érezte, hogy a torka összeszorul s a szeme nedves lesz. Szeretett volna elfutni, de valami mély, soha nem érzett meghatottság árasztotta el a lelkét. Az orvos pillantásából látta, hogy nem tudja, kivel van dolga.

— Egy kis szurást érzek a hátamban — susogta halkán.

— No, nem kell megijedni — szólt az orvos öblösen. — Nem lesz semmi baj. A bluzt egy kicsit kikapcsoljuk. Tessék ide szépen erre a székre leülni. Így. Majd hallgatózom egy kicsit.

Felnyitott néhány gombot a leány bluzán s a fület a hátához tartotta.

— Tessék jó mélyen lélegzeni! — mondta a leánynak.

A leány meg akarta tenni, de a lélegzete hirtelen elakadt. A szeméből hirtelen kibugygyant a könny.

Az orvos komolyan fordult a leány arca felé:

— Nos? — kérdezte szeliden. — Csak nem félünk. Vagy a szemérem? Öreg legény vagyok már én. Csak tessék jó mélyet lélegzeni. Így. Nem is ismerem a kisaszonyt, mintha idegen volna, eddig úgy rémlik.

— Telegdy Magda vagyok, — mondta a leány hirtelen s minden érzékét megfeszítve várakozott.

Az orvos keze egy kicsit megre-megett, a hangja elkomolyodott.

— Telegdy földbirtokos leánya?

— Igen — felelte a leány s me-reven a padlóra nézett, de a szíve nagyokat dobant.

— Most ne tessék lélegzeni — szólt az orvos s a hallgató tölesért a leány mellére illesztette. Hirtelen az arcába pillantott s a szemük találkozott. A leány szemében fájdalommal kérdés tüzelt. Az

orvos pillantása elrebbent a tekintete elől. Mosolyt erőltetett az arcára s a leány bluzát gombolgatni kezdte. A hangja eleinte még remegett, de egy kicsit aztán neki bátorodott.

— Nos nincs semmi komoly baj. Talán egy kis idegesség az egész. Sokat mozogni a szabad levegőn, aztán egy kicsit sportolni. A kisasszony a nagynénjénél lakik ugy-e?

— Ott lakom — felelte a leány.

— Azért nem ismertem meg. Mert hiszen gyermekkorában sokszor láttam.

— Én is az orvos... a doktor... a doktor urat.

Ezzel felállt a keztyűjét huzta. Akart még valamit mondani, de hallgatott. Az orvos is hallgatott felhős szemmel. Egy óra zengve-döngve, komolyan vert a falon.

A leány pillantása újra felkuszott az orvos arcára, majd tele lett a szeme könnyel.

— Nos már megint — mondta az orvos szeliden. — Bátorság. — Több bátorság kell az élethez. Akkor nem lesz semmi baj.

A leány szívében zsozomázott, ujjongott ez a szó: "Édes apám!" És ki akart törni bátor szárnyvetéssel, amikor az ajtó hirtelen felpattant, egy rózsásarcu, kékszemű, szőke leányfej bukkant be rajta s boldogan zengte be az ajtón:

— Édes apám!

Csak amikor a leányt meglátta, lépett hirtelen vissza s az ajtó mögül hallatszott a csengő hangja:

— Majd később!

A leány még akart valamit mondani, de csak hangtalanul mozgott az ajka, majd csak annyi szaladt ki a száján halkán:

— Köszönöm a szíveségét...

A tárcájából pénzt vett elő gyorsan, letette az asztalra kisietett az ajtón.

Az utcán néhány lépést hazafelé indult, de hirtelen elszorult a torka, megállt, majd megfordult s úgy ahogy volt, sietett, futott a vasúti állomáshoz...

A béla lakodalom

(Folytatás a 2-ik oldalról.)

resztót: Szaladj! Szaladj! Máj virasztáj!... Szomorú emlék volt ez a béla ébresztő. Mikor Caraffa idejében az üldözött magyarok egyik-másik éjszakan beszédköteket Béla, hajnalton a toronyór mindig rájuk kiáltotta, hogy: Szaladj! Szaladj! Mert már virrad!... A magyarok aztán szaladtak, nehogy az eperjesz hiéna pribékje, thuriki Thuránszky Péter ott érje őket a városban.

Fábricius bárkaja márkál Béla jóval túl, a Zelena-Hura sziklái alatt döcögött az éjszakában. Kilenc leány viháncolt a ponyva alatt. A vén Fábricius az ülésben bóbiakolt. A csengős lovacskák pedig lassan lépdégltek a kavicson. Egyszer csak ezt kiáltja ám valaki a szekér előtt:

— Dáj Bozse! Aggy! Isten szerencsés jöreggelt atyus! Vegyék föl kend engem is a szekérré!

A vén fuvaros felüti borgözös fejét, megdörzsöli álmos pillát, megállítja a négy lovacskát. Hát uramfia, egy leány áll a szekér előtt.

— Róka, róka, rókatánc! Te vagy itt szép hugom? — mondta harsogó kacajjal a bátyó, — csak gyere, kapaszkodjál iziben a ponyva alá! Lesz ott még hely a te számodra is csibém! Csak gyere Pehelyke. Kuttyafékom, macskafark! Hehehe! Ugy-e csak elsurrantál a vén Adamina lakadt karjai elől? A friss virágzásnál mellé nem is illik púdvás karó... Majd találunk mink Pesten, Budán ezüstsarkantyus deli legényt, akinek izmos két karja nem egyhamar fírad el az öléásban. No csak, no csak a ponyva alá! Aztán gyi te sárgra, hő te fakó! Ugy járjanak a lábaitok, mint a fagyuzott villám!

A völgyekben csatangoló boldogos utmfák is egyre kacagtak: Csak föl!

A szegény fiatalamber

(Folytatás a 8-ik oldalról.)

— Apró gyerek-koromban rájogtam már a színházra és egy színházi előadás, melyre Lojzi bácsi kegyelméből jutottam el, a leg-sugarasabb gyerekkori emlékem. Az anyám színésznő volt, ünnepelt primadonna, kiről hasábokat zengtek a lapok.

— És meghalt?

— Nem tudom. Amerikába ment — Amerikába? — kérdezte remegve Halmi Mária.

— Igen, de oly régen, hogy az arcára is csak a fényképekről emlékszem.

— Amerikába ment, — sugta Halmi Mária szórakozottan és babrált az abrossz pompónjával és az ujjait utaztatta, a minta kanyargóin.

— Apámat is hamar elföldelte a betegsége, meg a rendetlen élete. Másfél éves lehettem akkor. Gróf volt az apám. Engem még nem szeretett soha senki...

— Szomorú, igen szomorú, — szólt Halmi Mária megindultan. Sőhaj fakadt a kebléből, zenélő sóhaj és meleg, olyan mint a tavaszi fuvalom. És könnyült ki a szeme ablakába.

— Mária, drága Mária... mire jó ez? — ugyan kérem, — szólt érzékenyen a szegény fiatalamber.

— És öt pere mulva megint: — Miért olyan hallgatag, Mária?

Akkor erőt vett magán a művésznő, fel-alá járt a kis szobában, csacsogott, bohóskodott aranyló kedvvel, mintha nagyszerű szerepet játszana meg és vidámsága parfümjével locsolta a fiatalamber.

A fiatalamber az órájára pillantott, melynek számlapján csóka-öleltek a mutatók, bizony éjfél volt már. Mérgesen eszattarta vissza zsebe sötétjébe.

A művésznő a szék hátának dönt és a plafon rózsái között tévelygett a szeme: Harmath Károly orozva hozzá kanyarodott és csó-

kot ejtett a homlokára.

A művésznő megrázkódott és mosolygott, mint angyalok az ol-tárképeken.

Lázba roszálott a fiatalamber arca, tűz lüktetett erei kanálisában és átfogta a drága nő, karjaival koszoruzta és csókokkal szórta be. Am Halmi Mária ruganyosan levetette magáról, felpattant a székről és riadtan, kétségbeesetten kiáltotta:

— Megbolondult! Menjen ki azonnal, menjen ki azonnal! Örült ember! — és az ajtót mutatta. És az arcán szörnyű fájdalom tükrözött.

A szegény fiatalamber szólni akart, de Halmi Mária letorkolta, mire ijedten, behugzott nyakkal kotródott ki. Kullogott el a boldogsága cserepeivel, szobájába bujt és égő szemmel soká méliázott ki az ablakon, pedig nem volt mit bámulni, csak a szomszéd ház meszelt falát látta, meg a rozsdás esőcsatornát, meg egy hosszú létrát, amit két falbayert horog tartott.

— Kidobott és én igazat adok neki, — kizozta magát. — A pult való nekem, meg a stélási, meg kézdörzsölve hajlongani a kuncsaftok előtt... az élethez nem könnyitok, inas vagyok csak és nem főnök...

Es már gondolkodott, nem volna-e okosabb reggel visszautazni a legelső vonattal... Mit is keresne itt tovább, minek neki Iduska, hisz, ahogy őt a sors husángolja, még ez az ártatlan falusi lányka is kijátászaná.

Halmi Mária szorult szívvvel, bugyogó szemekkel meredt a becsapódott ajtóra. Anyai, bus könynyeket sirt a szegény fiatalamber után és elesülő hangon szeptegte:

— Fiam... drága fiam...

— És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

— Fiam... drága fiam... És sirva ölelte a levegőt.

KIS L

WASHI

Washington sokat virginiai csapatok harc s azonnal élére állították haderőnek, amelynek a hivatása, hogy vezesse det, őrszemként szol minden tőle telhető el rézbőrűek megszállásá munká volt ez, amikly gyobb ügyesség és bü lett.

Késő ősszel volt, am raly csapatai mindanny gyűltek Loyal Hann és olyan sok dolguk volt megtisztításával, hogy hatták, hogy lecsik a ra elérik a várat. De francia katonáktól, ak tak a legutóbbi harcban ták, hogy az erdőben katoná van, és hogy el kevés van s a rézbőrű igen bizhatnak meg.

Ez reményt adott a patinák, amelyek el hogy előre nyomulnak meg is indultak, de sátr miszerek nélkül s csak ágyuval.

Washington lovagol élen. Szomorú menetel mivel az ut tele volt sz nak a csontjaival, akik Braddock vezérlete al tak és akiket az ellensé rolt, vagy sebekbe halt.

Végre a csapatok mé ték az erdőt és nagy gal nyomultak fel ahoz hitték, hogy a franciák nak rájuk s elkeseredet vetkezik be.

De a franciáknak ol szerencsésük volt Canad elvesztették lelkesedé azoknak, akiket a várba

NYOLCEZER ARAN HALÉRT.

(Perzsa mese)

Perzsiában élt ha hatalmas király, kinek eledle a hal volt.

Egy izben éppen jö delt a palota nagyter leségével s a szolgál másra hozták a finon enni-inni valót, mikor re csak beállt milder tés nélkül egy vakn halász ember s egy ó dob az asztalra.

A király persze megörült a nagy haln eser dirhemet adato halásznak.

— Oh, ezt rosszul gyon, — szól a király.

— Nem! szól az a mert ha ezután főm kevesebbet adsz anná ja mondani, "lám egy ges halász többre be rály, mint egy minis ugyanannyit adsz ne fogják mondani: Na m becsül többre a király halász embert!

— Csakugyan! D vonhatom vissza mos rályi szavamat!

— Dehogy nem! M hozlak a zavarból! H a halászt s kérdezd him-e vagy nőstény ha azt mondja him, hogy te csak a nőst szereted s ha azt me nőstény a hal, mond te csak him halat e aztán kénytelen lesz

KIS LÁNYOKNAK KIS FIUKNAK

WASHINGTON GYÖRGY élettörténete

The life of GEORGE WASHINGTON

Washington sokat dicsérték a virginiai csapatok harcmodoráért, s azonnal élére állították egy nagy haderőnek, amelynek az volt a hivatása, hogy vezesse az elővédet, őrszemként szolgáljon és minden tőle telhetőt elkövessen a rézbőrűek megszelasztására, olyan munka volt ez, améhez a legnagyobb ügyesség és bátorság kellett.

Késő ősszel volt, amidőn a király csapatai mindannyian összegyűltek Loyal Hanman mellett és olyan sok dolguk volt az utak megtisztításával, hogy azt várták, hogy leessék a hó, amikor rá elérik a várat. De azoktól a francia katonáktól, akiket elfogtak a legutóbbi harcban, megtudták, hogy az erdőben csak kevés katona van, és hogy élelmiszerük kevés van s a rézbőrűekben nem igen bízhatnak meg.

Ez reményt adott a király csapatainak, amelyek elhatározták, hogy előre nyomulnak. Azonnal meg is indultak, de sátrak és élelmiszerek nélkül s csak kevés nagy ágyuval.

Washington lovagolt a sereg élén. Szomorú menetelés volt ez, mivel az út tele volt szörva azoknak a csontjaival, akik Grant és Braddock vezérlete alatt harcoltak és akiket az ellenség lemészárolt, vagy sebeikbe haltak bele.

Végre a csapatok megközelítették az erdőt és nagy óvatossággal nyomultak fel abez, mert azt hitték, hogy a franciák várni fognak rájuk s elkeseredett harc következik be.

De a franciáknak olyan rossz szerencséjük volt Canadában, hogy elvesztették lelkesedésüket, és azoknak, akiket a várban hagytak,

maguknak kellett magukra vigyázni. Így, amidőn az angolok egy napi járőrfőre voltak az erdőtől, s franciák éjnek idején megszöktek, csónakokba szálltak, felgyújtották a várat és a lángok fénye mellett lehajóztak az Ohio folyón.

Ezzel fogva az erdő, amely anynyi vérengzésnek volt okozója, elesett végre kardcsapás nélkül 1758. november 25-én Washington az elővéddel bevonult és az angol zászlót tüzte a valamikor büszke erődítmény falára. A vár nevét megváltoztatta Fort Pittre.

A franciák felhagytak ettől kezdve egész Ohiora való igénytartásukkal. A rézbőrűek hamarosan békét kötöttek azokkal, akik győztek s így béke volt minden törzsszel az Ohio és a Tavak közt.

Washington elhatározta, hogy hazatér a harctérrel, amidőn ennek a háborúnak vége lett s ennek az évnak decemberében búcsút is vett csapataitól.

Velük volt öt évig a szigoru iskolában s fejét annyira meg kellett eröltetnie, hogy elvesztette egészségét és érezte, hogy többé nem háboruba való.

VII. FEJEZET.

Washington otthona.

1858-ban, amidőn Washington csapatainál volt Winchesterben, találkozott Mrs. Maetha Custisszal és beléje szeretett. Mrs. Custis otthonát Fehér Ház néven ismerték, és itt lakott ura módon, mert igen gazdag volt. Volt neki egy hat éves fia és egy négy éves leánya.

(Folytatjuk.)

Washington won much praise for the way in which the Virginia troops had fought, and he was at once put in charge of a large force, who were to lead the van, serve as scouts, and do their best to drive back the red-skins—work that called for the best skill and nerve.

It was late in the fall of the year when the King's troops all met at Loyal Han-nan, and so much had to be done to clear the roads, that snow would be on the ground ere they could reach the fort. But from those of the French that they had seized in the late fight, they found out that there were but few troops in the fort, that food was scarce, and the red-skins false to their trust.

This lent hope to the King's troops, who made up their minds to push on. They took up their march at once, with no tents or stores, and but few large guns.

Washington rode at the head. It was a sad march, for the ground was strewn with the bones of those who had fought with Grant and with Braddock, and been slain by the foe, or died of their wounds.

At length the troops drew near the fort, and made their way up to it with great care, for they thought the French would be in wait for them, and that there would be a fierce fight.

But the French had had such bad luck in Can-a-da, that they had lost heart, and those in the fort were left to take care of them-selves. So when the English were one day's march from the fort, the French stole out at night, got in-to boats, set the fort on

fire, and went down the O-hi-o by the light of the flames.

So the fort which had been the cause of so much bloodshed, fell at last with-out a blow, and on No-vem-ber 25, 1758, Washington, with his van-guard, marched in and placed the Brit-ish flag on the wreck of the once proud stronghold, the name of which was changed to Fort Pitt.

The French gave up all claim to the O-hi-o from that time. The red-skins were quick to make friends with those who held sway, and there was peace with all the tribes twixt the O-hi-o and the Lakes.

Washington had made up his mind to leave the field when this war came to an end, and in December of the same year he bade his troops goodbye.

He had been with them for five years in a hard school, and the strain on his mind had been so great that he lost his health, and felt that he could war no more.

CHAPTER VII.

The Home of Wash-ington.

In the year 1758, while Wash-ington was with his troops at Win-ches-ter, he met and fell in love with Mrs. Mar-tha Custis. Her home was known as the White House, and here she dwelt in fine style, for she had great wealth. She had a boy six years of age, and a girl of four.

(To be continued.)

NYOLCEZER ARANY EGY HALÉRT.

(Perzsa mese.)

Perzsiában élt hajdan egy hatalmas király, kinek kedvenc eledele a hal volt.

Egy ízben éppen jóízűen ebédelte a palota nagytermében feleségével s a szolgálk egyremásra hozták a finom fűszeres enni-inni valót, mikor egyszerre csak beállt minden bejelentés nélkül egy vakmerő öreg halász ember s egy óriási halat dob az asztalra.

A király persze szörnyen megörült a nagy halnak s négy ezer dirhemet adott érte a halásznak.

— Oh, ezt rosszul tetted nagyon, — szól a királyné. —

— Nem! szól az asszony; — mert ha ezután főembereidnek kevesebbet adsz annál, azt fogja mondani, "lám egy közbűség halászt többre becsül a király, mint egy minisztert s ha ugyanannyit adsz nekik, azt fogják mondani: Na minket sem becsül többre a király mint egy halász embert!

— Csakugyan! Dehát nem vonhatom vissza most már királyi szavamot!

— Dehogy nem! Majd én kihozlak a zavarból! Hívd vissza a halászt s kérdezd meg tőle, him-e vagy nőstény a hal? S ha azt mondja him, mond neki, hogy te csak a nőstény halat szereted s ha azt mondja hogy nőstény a hal, mond neki, hogy te csak him halat eszel s így aztán kénytelen lesz vissza ad-

ni a pénzedet.

A király erre tényleg vissza hívatta a halászt.

— Hanem bizony a halászt sem esett a feje lágára s azt felelte, hogy — Uram király, ez a hal egy törzssülött és se nem him, sem pedig nőstény!

A király nagyot kacagott: ezen a feleleten, s megduplázta a négyezer aranyat.

A kincstárnok azonnal ki is számolta neki a nyolcezer aranyat.

Hanem mikor vállára emelte a halászt az arannyal telt zsákot, kigurult egy arany s zszákból.

A királyné ezt látva, újból zsörtölődni kezdett.

— Látod mily kapasi ez az ember! Hátán viszi az aranykal telt zsákot, s azt az egyetlen dirhemet is sajnálja, hogy másnak a kezébe kerüljön!

No de a halásznak most is helyén volt az esze s így szólt:

— Elhíheted felséges Uram, nem a kapasság készítetett arra, hogy azt az egyetlen aranyat felemeljem a földről! Nem, távol legyen tőlem! Hanem mert az aranyra a te fenséges ábrázatod s a te szent neved van véve s attól tartottam, valaki még észrevétlenül rátiporhat s megszensteleníti Allahtól kiválasztott személyedet!

A király nagyon csodálkozott a szellemes válaszon s még négy ezer arannyal megtoldotta a hal árát.

De még az nap kidoboltatta s közhírré tette az egész or-

szágban, hogy:

— Ne hallgassatok soha asszony tanácsára! Mert aki

az asszony szavát meghallgatja, minden dirhemre hármát ráfizet.

PROFESSOR METCHNIKOV

Nires világszerte mint a hosszú élet és jóegészség előmozdítója

Egy több százévtől álló bizottság felülvizsgálta alatt a modern intézetünk, melynek célja azon betegségek kutatása, melyekben honfitársaink szenvednek.

Sok évi nehéz tanulmány és munka után, — egy megismerestük nagyenergiű intézetünk patent orvosok gyártára, — hogy sikerrel lehetünk segítségére szenvedőknek legyógyításban.

A csodálatos felfedezések Testvéreink gyógyítására, kik a bajokból szenvednek, bármennyire elhanyagoltak és komolyak is azok, elismerésnek érdemének világszerte. A legjelenebb Specialitások állították elő ezen gyógy-szerkelet, melyeknek alkalmazását a föld minden részéről gyártották össze.

NE LEGYEN ELKEZVELENEDEVE!

Mindig van személy leggyógyításban is segítségére, még ha az orvosok fel is adták. Tehát ne késsen.

Vágya ki a hirdetés, tegyen egy le-veletet a kívánt orvosokra, írja alá nevét és címét és küldje be honf. Levéletét földön Honf. Társaságunk kezébe s mindenkor községével adunk INGYEN tanácsot számára.

A GYÓGYSZEREK NEVE:

- 1. Férfi betegségek: Bármely korban és állapotban.
- 2. Kiszárvány: Isom- és csuklófájásnak ellen a test bármely részében.
- 3. Vérnyergeszt: Kötések és hárbetegségek.
- 4. Gyengeség: Hűvösi betegségek.
- 5. Tüdőbajok: Köhögés, Asthma, Bronchitis és Meghűlés.
- 6. Gyomor: A belek és a gyomor rendbontására.
- 7. Vese bajok: Gyenge vesék és vizeleti bajok.
- 8. Bőrbetegségek: Eczema, nyílt sebek és varr.
- 9. Erősítő szer: Gyenge szerveket, vértelenség és étvágytalanság.
- 10. Női betegségek: Haví rendelleneségek, tisztulások és véreségek.

Mindem levelezés titoktartás mellett történik.

THE ROMAN MEDICINE COMPANY
STATION B. PHILADELPHIA, PA.

AHOL A VALLÁS PARANCSOLJA A GYOMOR ES VÉRTISZTÍTÁST

MIRE TANITANAK BENNÜNKET A FÖLKELO NAP ORSZAGANAK LAKOSAI

Képünkön japán gésákat mutatunk be. Törékeny, gyenge nő hírében állanak a japán nők, de a tény az, hogy igen sok vaskos, markos leány és asszony van közöttük, ha természetre, mint a japán nők általában, kicsinyek is. Japánban a vallási szabályok arra kényszerítik az embereket, hogy hetenkint legalább egyszer alapos gyomortisztítást végezzenek s ezzel vérük tisztaságát biztosítsák.

A japánok évezredek óta növények és gyökerek teáját használták hashajtásra, de ma már sokkal népszerűbb a nép minden rétegében a természetadta hashajtó és vértisztító füvek, gyökerek minden jótulajdonosságát tartalmazó cukorka, minő a

PARTOLA

Az "ORVOS
CUKORKA
ALAKBAN"

Ezzel tisztítja vérét az okos, ha vallása nem is parancsolja
Fertőtlenítő Hashajtó Vértisztító

szer a Partola. Már a szájban megkezdí ezt a munkát. Ártalmatlanná teszi a fogak közt és a torokban meghúzódó bacillusokat. Lent a gyomorban és belekben megugyannevel megbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Elejét veazi annak, hogy a gyomorba és belekbe kerülő betegségsírak megtámadják a szervezetet.

A hashajtás munkáját semmi se végzi jobban, gyorsabban és káros hatások nélkül, mint a Partola. Nagyszerű étvágyat hoz, fokozza az emésztőképességet és szabályossá teszi a gyomor és belek kiürülését.

Az utóbbival segíti elő legjobban a vér tisztulását, mert a vérbe azáltal kerül a legtöbb tisztátalanság, ha gyomrunkban, beleinkben megszorul a salak.

EGY NAGY BADOGDÓBOZ PARTOLA 1 DOLLAR 10 CENT, HATTAL 5 DOLLAR 50 CENT. RENDELJEN EGYSZERRE HATTAL 5 PENZT TAKARIT MEG.

FIGYELMEBE AJANLJUK A KÖVETKEZO PARTOS KÜLÖNLEGESSEGEKET: Partoglory, a szervezetet tisztító. Üvege \$1.25, ötlet 5 dollár. Partoherb vesejavító. Doboza 1 dollár 10 cent, hattal \$5.50

HERKULES, a legujabb és legfinomabb valódi Partos-féle Gyomorerősítő, ára egy üveggel 2 dollár, hat üveggel 10 dollár, 12 üveggel 18 dollár.

LIRO, fűfájás elleni otyákat, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50. KÖSZVÉNY fájdalomk elleni Partos-féle szereket, ára \$3.00, dupla adaggal \$5.00.

PARTONE vasostyát, vérszegénység ellen, ára \$1.50, 4 dobozzal \$5.00.

PARTONIC VASBORT, üvege \$1.50, 4 üveggel \$5.00.

PARTOWILL gyomorporokat, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50.

HOFFMAN CSEPFÉKET, ára üvegenként 50 cent és 1 dollár. PARTOCYL kenőcsöt viszketés, pattanások ellen, ára \$1.10, 6 téglalylal \$5.50.

PARTOZONET, sebek vértelen ellen, ára \$1.10, 6 dobozzal \$5.50.

PARTOUCOUGHT kőhögés ellen, ára \$1.10, 6 üveggel \$5.50.

PARTOOUTH SYRUPOT (szörp) gyermekeknek fogásakor, üvegenként \$1.00.

PARTOFINET, gyermekeknek kőhögés ellen, ára \$1.10, 6 üveg \$5.50.

PARTOPAIN No. 1. fájdalomcsillapító, ára 50c.

Az egészség a vagyonnál mindig többet ért.

Irjon még ma néhány ilyen védelmi szerért

INGYEN DISZ FALI NAPTARI

Ha ezt a szelvényt kivágja és rendeléséhez mellékeli, a rendelt szerrel egyidejűleg megkapja a Partos-féle 1921. évi Disz Fali Naptárt.

Név

Cím

Bármilyen Partos-féle gyógyszert rendelünk, küldjük rendelésünket a pénzzel együtt pontos címünkkel erre a címre:

PARTOS PATIKA
160 Second Ave., New York, N. Y